

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 koronás
 Egy hónap ..... 2 koronás

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 koronás
 Egy hónap ..... 2 k 40 f

HIRDETÉSEK:
 Harminc soronként 20 fillér
 minden következőnél 16 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut. 22.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 15.

Általános offenzívában vagyunk Galiciában.

(Visszavonult az orosz centrum a Visztuláig.)

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Az ellenség visszavonulása Orosz-Lengyelországban tovább tart és az eddigi Pilica-arevonál szakaszaira is áttérjed.

Woyrach és Dankl parancsnoksága alatt álló szövetséges seregek Pietrokovtól keletre egészen felső Visztuláig üldözik a visszavonuló ellenséget. A szövetséges csapatok megvetették lábukat Kielcétől északkeletre fekvő hegyvidéken.

Közép-Galiciában az oroszok József Ferdinánd főherceg serege elől a Sanon át vonulnak vissza Boroovics és Böhm-Ermoli hadseregeinek éle elől Dobromil és Starysambor vidékéről északkeleti irányban hátrálnak. Csapatunk utóvéd harcok közepette elérték Dobromiltól és Starysambortól délnyugatra fekvő magaslatokat.

Általános előnyomuláshoz esatiakozott most már Linsingen vezette szövetséges hadsereg is, amely Turkán és Skolen át tör előre.

Délkelet-Galiciában a csata tart. Nagy orosz erők Obaratinen túl egészen Sniatyntól északra és Machalaig nyomulnak előre. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Przemysl előtt állanak csapataink.

(Gyors visszavonulásban az oroszok.)

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Angoloknak Ypern előtt újabb nyert arevonulunk ellen intézett erős támadásai ellenség súlyos veszteségei mellett megghiusultak. Mennin—yparni uton Hooge irányában további tért nyertünk. Lillétől délnyugatra ellenség erős tüzéségi előkészítés után csak egyes helyeken támadott. Összes támadásokat visszavertük. Loreito magaslaton és Arrastól északra a nap aránylag nyugodtan telt el. Az ellenség nagyobb támadásokat nem intézett. Carencynak ellenség által való elfoglalása alkalmával veszteségünk hat-hétszáz ember volt. Az ellenségnek az a további támadási kísérlete, hogy Berry-au-Bubastól nyugatra elfoglalt árokra szállt tőlünk ismét visszavegye, újlag megghiusult. Maas és Mosel között egy ellenséges támadás Bois de Pretreben állásunk előtt tüzelésünkben összeomlott. Hagenaunál leszállásra kényszerített francia kétfedelűnek utasát elfogtuk.

Keleti hadszíntér:

Sawle mellett harcok még tegnap sem értek véget.

Nyementől északra alsó Dubissa mentén éjjeli támadás alkalmával nyolevan foglyot ejtettünk.

Prasnyetól nyugatra az első turkesztáni hadtest egyes részei négyszeri sikertelen roham után előlő árkaikig jutottak. Este azonban ismét mindenünnen kiverték. Súlyos veszteségeket szenvedtek. Egreszáhus embert elfogtunk.

Délkeleti hadszíntér:

Mackensen vezérezredes hadseregeinek csapatai Przemysl előtt és alsó San balpartján állanak, jobbról és balról csatlakozó szövetséges csapatok folytatják üldözést, egyrészt Džina—Dobromil irányában, másrészt pedig Visztula menti Polonie—Kielce irányában. Oroszok Kielcétől Pilicsáig (Jnowlódzig) visszavonulási állásaikat sem tudták tartani és kelet felé gyorsan visszavonulnak. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Olasz kormányváltás.

Arad, május 14.

Kitörni készülő vulkán egy nap alatt nem változhatik jégheggyé. Azok az indulatok, amelyeket Olaszországban szabadjára eresztettek, alattomos intrikákkal és lármás izgatásokkal élesztettek, még mindig lobognak. A míg ezeken a józanság teljesen felül nem kerekedik, amíg a háboruért üvöltők a maguk emberségéből, vagy az okos fegyelem guzza alatt el nem hallgatnak, addig egész biztossággal nem lehet állítani, hogy Olaszország megmarad a béke partjain. De az a politikai irány, amely az entente-tal folytatott alkudozások és egyebek révén tápot adott ennek a tüznek, megbukott s helyére, reméljük, a becsületes béketörekvés, az olasz nemzet jövőjét tisztán látó józanság fog lépni.

A Salandra-Sonnino kabinet beadta lemondását. Az olasz félhivatalos ezt a világszenzációt jelentő kormánybukást azzal az óvatos kommentárral találja elő, amely a ki nem forrott helyzetben igyekszik minél kevesebb határozottat mondani. Anynyit elmond a jelentés, hogy „a kormánynak a nemzetközi politika terén követett irányvonalaiban hiányzott az alkudozó pártoknak támogatása”. A Salandra-kabinet irányelvei a nemzetközi politika terén meglehetősen homályosak voltak. Viviani francia miniszterelnök azt mondta, hogy Salandra már döntött és lekötötte magát. Abból, hogy az entente egyik vezérémbere, mint eredményi jelentette be, föltétlenül arra kellett következtetni, hogy ez a döntés az entente mellett történt. Ezt Salandra csak néhány nap előtt cáfolta meg. De ezenkívül is sok jel mutatott arra,

hogy Salandra, ha nem is azonosította magát teljesen a háborus pártiakkal, nem állott messze tőlük.

Az olasz parlament többsége, s különösen az olasz politika legnagyobb tekintélye, Giolitti, állást foglaltak a háborus áramlat ellen, s ez elsősorban Salandrát buktatta meg. Most Giolitti felé néz reménnyel és bizalommal Itáliának az a része, amely az ország békéjét az entente bujtogatóitól félti és amely egyre keményebben dörög a háboru ellen. Egy távirati jelentés szerint a képviselőkamara háromszáz tagja és a szenátus száz tagja bizalmi iratot küldött Giolittinek. Ha e mellé állítjuk azt az utóbbi időben gyakran aláhuzott római jelentést, hogy Olaszország állásfoglalása fölött a kamara fog dönteni akkor valószínűnek kell tartani, hogy Olaszországot a semlegességből és a béke álláspontjáról ezután se sikerül eltéríteni. A kamara, az alkotmányos fórum dönt, tehát sem a király, aki kétségtelenül a béke mellett van, de az elhatározást nem tartja magának fenn és semmiesetre se az utca, amely elvakult, meggondolatlan szenvedélyek hatása alatt képes lett volna az országot a legretentőbb örvénybe kergetni.

A helyzet még nem tisztult ki, — de a dolgok fordulása mégis a béke remények erősödését jelenti. Ha azok a férfiak, akik Salandra kezéből az események kormányzását átveszik, őszintén akarják a békés megegyezést Ausztria-Magyarországgal, erre az utat könnyen megtalálják. Ez szolgálja Itália érdekét s nem az a terv, hogy az entente vergődését Olaszország a maga vére árán könnyítse.

meg. És hisszük, hogy a mikor az olasz nemzet komoly közvéleménye ettől a tervtől és ettől a kísérlettől elfordult, nemcsak a maga békéjét érte meg, de a világbékét hozta közelebb a teljességhez.

A Canadian Pacific igazgatója.

(Szabolcsi szatócs fiuból nagyvállalkozó.

— A híres per vádlottja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, május 14.

Kiesoda Altmann Sámuel? Nevén és nevezetes ügyén átrobogott a háboru vihara s leodorta a feledékenység örvényébe. Ügye is a békétől várja feltámadását, ő maga pedig fölmentését. Altmann Sámuel a világ leghatalmasabb hajósvállalatának, a Canadiának vezérigazgatója volt Bécsben. Ma, 150.000 korona kaució deponálása után szabadlábban vesztglő vádlottja annak a nagy pernek, amelynek hónapokon át kivándorlási botrány volt az újságokban a címe.

Altmann Sámuel a múlt héten Budapesten járt. A szabolcsmezei fiu, aki még innen a tiz esztendőn, nekivágott a világnak, áthajózott Amerikába s onnan indult tüneményes karrierje felé. Mert tüneményes karrier az, amelyről sokszor és hosszan beszélt otthon édesapja, a falusi szatócs, aki boldog büszkeséggel olvasta fel a Samu leveleit, mutatta a hazaküldött pénzt, amelyről Samu rendelkezett, hogy családja tagjai közt minő arányban osztassék szét a szegény soron élő régi ismerőseinek a küldött pénzből mennyi segély jár.

Idegen nyelvek tudása úgy ragadt rá, mint bogács a szövetre. Valamennyi világnyelvben otthonos. Kezdeményezései a vállalkozások terén imponáltak még Amerikában is s a Canadian, ez a hatalmas vállalat, büszke volt, amikor bécsi telepére a magyar fiut szerződhetette vezető állásba. Lecsapott a kivándorlási közvetítő vállalatokra a megtorló vizsgálat. Szédületes volt a hajóstársaságok versenye s szédületes az erő kifejtés, hogy közülök melyik győzi le a másikat. Névtelen levelek és névvel megerősített feljelentések zúdultak a nyomozó hatóságokra s ezek tengeren elmerült a Canadian osztrák hajása és vele együtt Altmann Sámuel is.

Egy újságíró találkozott most Altmannal, akit gyerekkorától ismer. Közömbös dolgokról beszélt vele előbb. Már mint a nyilvánosság számára közömbös dolgokról. A faluról s a sarkokról, amely távozása óta sok-sok ismerőssel, jó baráttal banépesült. Aztán érintette a perét. Ennyit mondott:

Várom a nagy per tárgyalását. Régóta várom, bár sorvaszt a hosszú várakozás. Ami nem csoda, mert hisz szabad mozgásom korlátozva van. Bizom hozzá, hogy az igazságszolgáltatás keze nem reám fog lesújtani, hanem azokra, akik meséket szöttek ellenem megbuktatásomra. Vallom, hogy soha szülőháza ellen nem cselekedtem s hajóinkon hadkötéseket soha nem szállítottam. Orosz medencéből merítettem a kivándorlókat. Adott az az egy nyomott ország kivándorlót bőven. De nem szándékom eléje vágni az igazságszolgáltatásnak. Ártatlanságom ki fog derülni s meghurcoltatásomért elégtételt kapok. Hiszen kérem minden a javamra fordul. Fővádtóm, egy galicai rendőrtörök kapitány volt,

Az ellenem vezetett pernek ez volt a főtanúja. Ugyanaz, aki eljött hozzám és külön 12000 korona tiszteletdíjat kért, ha ebben a galicai városban társaságom fiókirodát kívánna nyitni.

Nem mondott többet a maga súlyos helyzetéről. Csak megismételte, hogy nagyon kívánja már a végtárgyalás napját, hogy e vádaktól megtisztultan haza térhessen.

Elkobozzák a hazaárulók vagyonát.

(Hendelettel védik az ártatlan gyermekeket. — A képviselőház tésze.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, május 14.

A folyosói társalgásnak mi is lehetne a témája más, mint a Salandra-kormány lemondása, amelyet egyesek megtoldanak azzal, hogy a lemondott kormány helyére Giolitti koncentrációs kabinetje kerül.

Konstatálni kell, hogy az olasz kormányzatban várható fordulatról a képviselők nagy nyugalommal beszélnek s azt a nézetet vallják, hogy Olaszországnak a békére való hajlandósága elsősorban Olaszország érdekeit szolgálja.

Az ülés kezdetén harmadszori olvasásban is elfogadták a hadsereg ellen elkövetett bűnök megtorlásáról rendelkező törvényjavaslatot s aztán folytatták a tárgyalását a hazaárulók vagyoni felelősségéről szóló javaslatot és azt el is fogadták. Nagyobb vita várható a kuriai bíróságról kiterjesztéséről szóló javaslatnál, ahol az ellenzék ütközik a javaslat ama rendelkezésénél, hogy a városokban a titkos szavazatok útján megválasztott képviselő mandátumát a képviselőház bírálja, holott az ellenzék ezt a jogot is a Kurianak kívánja.

A Pénzügyminiszter központjáról rendelkező javaslat egyelőre lekerült a napirendről.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegykor nyitotta meg az ülést. Bejelentette, hogy Hámos Antal báró és Rakovszky István katonai szolgálatba lépett és ezzel a katonai szolgálatot teljesítő képviselők száma nyolcvankilencre emelkedett.

A Ház harmadszori olvasásban elfogadta a hadiszállítások körül elkövetett visszaesések megtorlásáról szóló törvényjavaslatot és aztán a hazaárulók vagyoni felelősségéről szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatására tértek át.

Abrahám Dezső helytelennek tartja a vagyonekobozásnak mint külön büntetésnek a koudikálását. Elgondolná volna a magánjogi kártérítési kötelezettség megállapítását.

Sághy Gyula aggodalmát fejezi ki a miatt, hogy ismét a vagyonekobozás régi elavult intézményét akarják megnononítani. Ez igazságtalan dolog, mert a hazaáruló fia a legjobb hazati lenet.

Vázsonyi Vilmos kívánatosnak tartaná, hogy a vagyonekobozásról szóló intézkedés kiküszöböltesse a javaslatból. Dekrétumokat és országgyűlési határozatokat idéz annak igazolására, hogy a vagyonekobozás nem ősi magyar intézmény, amint azt a javaslat indoklásában mondja.

Elfogadja a javaslatot, de kéri a minisztert, találjon módot arra, hogy a vagyonekobozásra vonatkozó rendelkezés enyhíttesse.

Az elnök bezárja az általános vitát és Jakabffy Elemér előadó reflektál az elhangzott felszólalásokra.

Az előadó beszéde után Balogh Jenő igazságügyminiszter kifejti, hogy a törvényjavaslat nem állapítja meg a vagyonekobozást, hanem kártérítési kötelezettséget mond ki bizonyos büncselekményeknél. A kormány nevében kijelenti, hogy hendelettel vagy törvénynevel fog intézkedni a hazaárulók ártatlan családtagjai érdekében.

A Ház a törvényjavaslatot ezután általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalásnál Sághy Gyula, Abrahám Dezső és Vázsonyi Vilmos kisebb felszólalásai után Batthyány Tivadar gróf kérdést intéz az igazságügyminiszterhez aziránt, hogy miután Horvátországban a jelen törvényt nem alkalmazzák, mi fog történni a horvátországi hazaárulókkal? Az igazságügyminiszter válaszul kijelenti, hogy a horvát bán hasonló törvényjavaslatot fog benyújtani.

A javaslatot ezután részleteiben is elfogadják és áttérnek az országgyűlési képviselőválasztások bíraskodásának módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Darvai Fülöp előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot. A függetlenségi névben Bizony Akos szóial tel. A kuriai bíraskodás — úgy mond — alkotmánybiztosíték és a Kuria hatáskörének csönkítéséhez nem járul hozzá. A javaslatból hiányzanak a szükséges garanciák, ha ezekre a vitában megnyugtatást kapnak, úgy általánosságban elfogadják a javaslatot.

Batthyány Tivadar gróf szerint először a választójogi törvényt kell reformnak alávetni és csak azután a kuriai bíraskodást. Felhívja a képviselőket, hogy a kérdéssel még a jelen ülésnapon foglalkozzanak. A javaslatból eltörölnönek tartja a tuvar és ellátási díjra vonatkozó részeket. Majd rátér az olasz problémára, amellyel szerinte a Háznak foglalkoznia kell és kívánatosnak tartja, hogy a kérdés eldőltségig a képviselőház együtt maradjon.

A vitát délután három órakor félbeszakítják. A Ház legközelebbi ülése holnap lesz, napirenden a mai törvényjavaslat vitájának folytatásával.

A második hadikölcsön jegyzése Aradon.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 14.

Az első hadikölcsön jegyzésénél tudvalévóleg valóságos versengtek az aradiak abban, hogy ki áldozzon többet, ki gyarapítsa jobban a hadipénztárt és ezzel ki segítse elő inkább hadseregünk győzelmét. A második hadikölcsön — legalább a mai napig — nem tapasztalható Aradon a jegyzéseknek az a nagy sokasága, ami pedig elengedhetlenül szükséges, ha azt akarjuk, hogy sikerrel folytathassuk a harcot állam létünket megsemmisíteni akaró ellenségünkkel szemben. A mai napon érdeklődünk az aradi pénzügyminiszterrel a jegyzések iránt s azt konstatáljuk, hogy az érdeklődés ma még nem érte el a munkori arányokat. Szakkörökben ezt a körülményt azzal magyarázzák, hogy a közönség addig tartózkodó volt, amíg az olasz válság megoldása nyilvánosságra került, most azonban, hogy az olasz krízis félhő elvonultak a tejük fölött, sokkal nagyobb áldozatkészség fog megnyilvánulni a közönség széles rétegeiben. Kerjük azokat, akik a hadikölcsönre jegyeznek, szíveskedjenek szerkesztőségünknek a pontos adatokat tudomására adni, mert épp úgy, amint az első hadikölcsön kibocsátása alkalmával tettük, most is közölni akarjuk az aradi jegyzéseket.

A mai napig a következő aradi jegyzésekről szereztünk tudomást:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál mostanig . . . . . 30.000 koronát.

Egyelőre csak négy—ötezer koronás jegyzések történtek, de a közeli napokban a nagyobb összegek is szerepelni fognak.

Az Arad-csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál már többen érdeklődtek, de jegyzés még nem történt.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál mostanig . . . . . 80.000 koronát jegyeztek.

Ebből Leopold Zsigmonu 40.000 koronát, Gerő Mór dr. beeli orvos 10.000 koronát, Braun Ede volt aradi, jelenleg bécsi igazgató 7000 koronát jegyzett.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál mostanig kisebb összegekben 36.000 koronát jegyeztek.

A többi aradi pénzügyminiszterrel nem történt új jegyzés, de már érdeklődtek a hadikölcsön iránt és remélhető, hogy minél előbb hírt adhatunk az aradi polgárság nagy áldozatkészségéről.

Öt évi fegyházra ítélte a bíróság Mladin Miklóst

(Befejeződött a Hámori—Mladin-per. — Az esküdtek verdiktje. — Nem mondták ki a beszámíthatatlanságot.)

— Kiküldött munkatársunk távirati tudósítása. —

Nagyvárad, május 14.

A Hámori—Mladin per tíz napos hosszú és vontatott tárgyalás után ma befejeződött. Másodszor került főtárgyalásra a sokat emlegetett, izgalmas részletekben bővelkedő bűnpör, a második tárgyalás egészen más lefolyású volt mint az első, úgy menetében, mint eredményében. Aradon az esküdtek felmentő verdiktje után a bíróság nem hozott ítéletet, Nagyváradon marasztaló verdiktet hoztak az esküdtek és az ítélet öt évi fegyházzal sújtja Mladin Miklóst. Aradon az egész tárgyalást ugyyszólván a védelem vezette, irányította, kemény vádlóként mindig az volt előtérben, Nagyváradon a védelem háttérbe szorult és az ügyész lépett fel agresszív módon. A tárgyalás szokatlanul lassan, elnyújtottan haladt, olyannyira, hogy a tárgyalás tulajdonképeni befejezését is két nap választotta el a verdikt meghozatalától. A marasztaló verdikt után a bíróság súlyos ítéletet hozott, ami Aradon általános meglepetést keltett. Erősen elterjedt ugyanis az a vélemény, hogy marasztaló ítélet esetén is a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek veszik a vádlott büntetését és bárhogy végződjék a tárgyalás, Mladin Miklós kiszabadul fogságából.

A tárgyalás utolsó napjának lefolyásáról kiküldött munkatársunk a következőket táviratozza:

Délelőtt kilenc órakor nyitotta meg Szöllősy Gyula elnök a tárgyalást. Azonnal kihirdette, hogy a tárgyalás zárt. A zárt tárgyaláson elmondotta rezüméjét, maj az esküdtekkel visszavonult határozatuk meghozatalára. Az esküdtek sokáig tanácskoztak. Az elnök tegnapelőtti figyelmeztetésére, hogy hozzanak annivalót magukkal, nem volt hiábavaló. Délután fél hat óra volt, mikor az elnök újból megnyitotta a tárgyalást és kihirdette az esküdtek határozatát:

Esküdtek igazmondása.

— Az esküdtek a hozzájuk intézett első kérdésre

(Igaz-e, hogy Mladin Miklós Kürtösön 1918. december 29-én a községháza folyósóján Hámori László dr.-ra az ölésre alkalmas bűnjel forgópisztolyból közvetlen közről 3 lövést intézett, amelyek közül egyik mellén, a másik a hátán érte, a harmadik pedig célt tévesztve, a falba furódott; a lövések folytán azonban Hámori László dr. nem halt meg, hanem 20 napon túl gyógyult sérülést szenvedett?) hétnél több igennel,

A 2. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori László dr. sértett és Mladin Miklós vádlott között jó viszony volt és Mladin kölcsönököt kapott Hámoritól Szerényi jegyzőnek Kürtősről való elkövetésére, Zachariásnak jegyzővé választására és Herceg Ferenc képviselőválasztására?) Igen, vagy nem?) hétnél több igennel,

a 3. kérdésre (Igaz-e, hogy mikor Hámori és Mladin között kiéleződött a viszony, Hámori bekebelezéseket eszközölt Mladin házára?) hétnél több igennel,

a negyedik kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori megbízást adott gabonavásárlásra Mladinnak?) Igen, vagy nem?) hétnél több igennel,

az 5. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladinék gabonavásárlásánál becsapták Hámorit?) hétnél több igennel,

a 6. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladinék a szövetkezet helyiségének eladása helyett a helyiséget bérbeadták?) hétnél több igennel,

a 7. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladinék ebben az ügyben Hámorit becsapták?) hétnél több igennel,

a 8. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori követeléseit bekebelezette Mladinék házára?) hétnél több igennel,

a 9. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori egyes mozgalmakra megbízást adott Mladinnak és az ezekből az ügyekből származó kiadásokat ki egyenlítette-e?) hétnél több igennel,

a 10. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin közreműködése körül felmerült kiadások és károkkra vonatkozólag Hámori a fizetési kötelezettséget egészben vagy részben nem ismerte el?) hétnél több igennel,

a 11. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori a csődmegszüntető kérvény aláírását megtagadta?) hétnél több igennel,

a 12. kérdésre (Igaz-e, hogy a csődmegszüntető nyilatkozatot az összes többi hitelezők aláírták?) hétnél több igennel,

a 13. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori a részjegyek értékének a tartozásba betudását és az igazgatói jutalék kiadását Mladinnak megtagadta?) hétnél több igennel,

a 14. kérdésre (Igaz-e, hogy másoknak az üzletrészeket beszámították?) hétnél több igennel,

a 15. kérdésre (A beszámítást az alapszabályok értelmében kellett megtenni?) hétnél több igennel,

a 16. kérdésre (Igaz-e, hogy igazgatói jutalékok azért nem adták ki Mladinnak, mert a mérleget nem írta alá?) hétnél több igennel,

a 17. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin három házat eladhatta volna összesen negyvenkétezeröttszáz koronáért, de Hámori a törlési engedélyt megtagadta?) hétnél több igennel,

a 18. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámorinak és a takarékpénztárnak követelésére fedezetet nyújtott Mladin negyedik háza?) hétnél több igennel.]

a 19. kérdésre (Igaz-e, hogy sértett és Mladinné megállapodtak, hogy Mladinék házáért Stern Armin a vételárat Hámorinak fizesse le?) hétnél több igennel,

a 20. kérdésre (Igaz-e, hogy Hámori a törlési engedélyt megtagadta annak dacára, hogy a szövetkezet igazgatósága elfogadhatónak találta?) hétnél több igennel,

a 21. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin negyedik háza teljes fedezetet nyújtott?) hétnél több igennel,

a 22. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin három háza szeptemberben az árverésen hétezer koronával olcsóbban kelet el?) hétnél több igennel,

a 23. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin negyedik házat Hámori utóárverésen megvette?) hétnél több igennel,

a 24. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladinék levelet írtak a bérbeadás ügyében Hámorihoz?) hétnél több igennel,

a 25. kérdésre (Igaz-e, hogy kéteser korona korosmabér tulmagas?) hétnél több igennel,

a 26. kérdésre (Igaz-e, hogy a bérbeadási levél aláírása után Mladin és felesége sirtak?) hétnél több igennel,

a 27. kérdésre (Igaz-e, hogy a merénylet elkövetésekor Mladin Hámorit az ügyben engedékenységre akarta bírni, azonban szigorú tekintetétől megijedt?) hétnél több igennel,

a 28. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin e körülményektől indítva követte el tettét?) hétnél több igennel,

a 29. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin arra a merénylet elkövetésekor nagyon sápadt és fenyegető volt? Igen, vagy nem?) hétnél több igennel,

a 30. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin a merénylet elkövetésekor az öntudatlanságig volt indulva? Igen, vagy nem?) hétnél több igennel,

a 31. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin szándékosan, de nem előre megfontolt szándékkal akarta megölni Hámorit? Igen, vagy nem?) hétnél több igennel,

a 32. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin öntudatlan állapotban követte el tettét? Igen, vagy nem?) hétnél több igennel,

a 33. kérdésre (Igaz-e, hogy Mladin erős felindulásban követte el a merényletet? Igen, vagy nem?) hétnél több igennel fellettek.

Öt évi fegyház, öt évi hivatalvesztés.

Az esküdtek határozatának kihirdetése után nyilvánvaló lett, hogy Mladin sorsa meg van pecsételve: az ítélet marasztaló lesz.

Baróthy Pál dr. ügyész erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletéért kéri büntetni a vádlottat.

Ertsey Péter dr., Hámori képviselője bejelenti, hogy a sértett magánjogi igényeit külön perben fogja érvényesíteni. Felszólal a védő is, aki enyhe büntetést kér, olyat, amelyet a vádlott vizsgálati fogságával már kitöltött.

Az új esküdtszíriásági törvény értelmében az esküdtek ezután kiválasztottak maguk közül kettőt, akik az ítélethozatalban is részt vesznek. Kelen Béla szövetkezeti igazgatóra és Mikó Márton tanítóra jutott az esküdtek választása, ők vonultak vissza a bírósággal az ítélet meghozatalára.

Hét órakor az elnök és a bírák visszatérnek a tárgyalási terembe. Általános figyelem között az elnök kihirdeti a szigorú ítéletet:

— Mladin Miklóst erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletéért az esküdtszíriásági öt évi fegyházra és öt évi hivatalvesztésre ítéli. A vizsgálati fogsággal a vádlott egy évet és két hónapot büntetéséből kitöltött.

Az ítélet indokolását olvasta fel ezután, amely felsorolja, mely kérdésekre válaszoltak az esküdtek igennel. Enyhítő körülménynek vette a bíróság a vádlott büntetlen előéletét, súlyosbító körülménynek, hogy három lövést tett Hámorira, akinek életére törtek Mladinék és akire már előzőleg is leselkedtek. A 91. szakaszt, amely kimondja, hogy enyhítő körülmények felforgása esetén a büntetést a minimumra kell szabni, a bíróság nem alkalmazta.

Mladin Miklós egykedvűen, közömbös arccal vette tudomásul az ítéletet. A védő bejelenti, hogy eddigi semmisségi panaszait fentartja és az ítélet ellen is semmisségi panaszt emel.

Mladinné, akinek annyi része volt a kürtősi bűnpör történetében, a törvényszék épülete előtt várta be az ítéletet. Amikor meghallja: öt évi fegyházra, kezeit tördelve hangos sírásra fakad. . .

(Zádor Jenő.)

Bosszu a Lusitaniáért.

(Anglia nem kerülheti el sorsát. — London söpredékét uszítják a németek, az osztrákok és a magyarok ellen a hatóságok. — Elmaradt parancs miatt pusztult el a Lusitania.)

— Távíráti tudósítás. —

Hága—Berlin—London, május 14.

Össze eldül a tengeri háború.

Hága. Parson amerikai tábornok Németországból visszatérve egy interjúban kijelenti, hogy a tengeri háborút a német buvárhajók el fogják dönteni. Őszre száztizenhat tengeralatti és harmincezer akna gyűrűként fogja körülvenni Angliát. Negyvenezer német dolgozik tengeralattjárók építésén.

Hatósági segítséggel rabolt a csöcselék Londonban.

Berlin. Londoni lapok jelentése szerint csütörtök estig több mint 150 német és osztrák üzletet és házat támadott meg a csöcselék. Az üzleti berendezést izzé-porrá zústa, a boltok és áruházak előtt kosok állottak, arra rakták föl az elrabolt holmit. Az utókon emberek szaladtak, karjukon rablott árut cipelve. A rendőrség még kísérletet sem tett arra, hogy valamit számon kérjen. A felirat: „Made in Germany” elég volt ahhoz, hogy valaki ellopja. A Highstreeten az Army service corps katonái együtt raboltak a fosztogatókkal. A csöcselék u. alkodott Londonon.

London szívében tegnap délutánra megszünt a fosztogatás és a német üzletek szétrombolása, mert több boltot már nem találtak. A rendőrség azt hitte, hogy a düh, melyet hivatalosan szítottak, már véget ért. De ekkor megmozdultak az elővárosok. A külváros minden söpredéke nekiesett a német cégeknek, több száz üzletet romboltak szét. A rendőrség kivonult ugyan, de képtelen, vagy nem akarja megakadályozni a vandál munkát.

A rablás a gyárvárosokban.

Ki kell rabolni, tönkre kell tenni minden német üzletet! — ez a jelszó minden gyárvárosban. Liverpoolban négyszáz német és osztrák üzletet raboltak ki. A kár több mint 40.000 font. A tömeg Manchesterben, Nottinghamban, Newcastleben összezuzott mindent, ami német. Manchesterben csak úgy, hogy a formát betartsák, tizenhárom fosztogató férfit és nyolc nőt kis pénzbüntetésre ítéltek.

Mivel védekezik a Lusitania kapitánya?

London. Turner kapitány, a Lusitaniának életben maradt vezetője a vizsgáló-bizottság előtt azt vallotta, hogy nem kapta meg azt a marconigrammot, amely elrendelte, hogy a Lusitania északra tartson. Ugyanaz a buvárhajó, amely a Lusitaniát elsüllyesztette, egy angol előőrszázadot is megtorpedózott.

Németek internálása.

London. Asquith miniszterelnök kijelentette az alsóházban, hogy az ellenséges idegenekkel szemben eddig elrendelt internálási intézkedések katonailag elegendők, de a legutóbbi események szükségessé teszik, hogy a katonai szempontokon kívül ezentúl más szempontokat is tekintetbe vegyenek. A kormány ezért gondosan mérlegelni fogja, hogy lehetséges-e az ellenséges idegeneket nagyobb központokban elkülöníteni?

A halál hajó áldozatait.

Amsterdam. Egy uszályhajó 16 holttestet szállított Queenstownba, még pedig 3 gyermek, 5 asszony és 8 férfi holttestét. Egy másik hajó 10 holttestet hozott.

A londoni amerikai nagykövetség közli, hogy a Lusitanián 139 amerikai lelte halálát, 79 amerikai mentették. Az amerikai követség állítása szerint a Lusitaniát figyelmeztetés nélkül torpedózták meg.

Wilson békét akar.

Milanó. A Corriere della Sera jelenti Philadelphiből, hogy Wilson kijelentette, hogy bár a békét minden áron fenn akarja tartani Amerika és Németország között, mégis igyekezni fog Németországot eljárásának igaztalan voltáról meggyőzni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Berky Lili néhány hét előtti vendégtékaival egy csapásra meghódította az aradi közönséget, amely ma már kedves és jó ismerősként köszöntötte a művésznőt. A papa kedvence enni bohóság ugyan nem nyújt különösebb alkalmat a primadonna tehetségének megmutatására, ének, tánc egy-kettő akad benne és Berky Lili bűvös egyéniségének sem felel meg a szeleburdi francia kokott szerepe. Talán ezekben van a magyarázata, hogy csendesebb hangulatú volt az est és nem eléggé telt a nézőtér. Pedig csak ilyenkor egy-egy Berky Lili parádés estén látjuk és érezzük meg az aradi színhársulat sok baja között az egyik legnagyobbat: a primadonnátlanúságot. Férfi színészekkel még csak megállja a helyét a társulat, de minden operettelőadásnál érezzük, hogy igazi primadonnánk, aki gyújtson, vonzzon, lekössön, foglalkoztasson, aki vigye, magával ragadja a darabot, szereplőket, nézőteret: nincsen. Lagymatagon, szin, élet nélkül megy minden és ez a magyarázata, hogy Berky Lili múlt vendégtékaival valószínűleg nekivetésével ünnepelték. Amit ma adott, az is csupa művészet volt. Gyönyörűen táncolt, szépen énekelt és ahogy szerepét megjátszolta: a kacagató, bolondos kis kokottból egy-egy mozdulatban, hangban egyszerre kinőtt valami más: a nagyváros romlott asszonya. Sok taps fogadta ma újra Berky Lilit, akit csak akkor szerethetnének már jobban Aradon, ha azt mondhatnák róla: a mi primadonnánk. (+)

* A színház hírei. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal, Martos és Huszka legszebb operettje „Az aranyvirág” körül szinre, a főszeresekben Pataky Vilma, Szabó Mili, Barics, Győző, Várnai, Polgár, Kertész stb. Este 8 órakor rendez helyárrakkal, Berky Lili, a Népopera kiváló művésznőjének fellépésével „a Drótos tót” Lehár legszebb alkotása van műsoron, a vendégen kívül az összes szerepeket a társulat elsőrendű tagjai játsszák. — „Aranyvirág” Berky Lili vendégtékaival. Hétfőn kerül szinre, mely alkalommal az operett másik fő női szerepét Pataky Vilma játssza, Mígles Toni amerikai Farmer Barics Gyula lesz, míg a többi szereplők Benkóné, Győző, Várnai, Polgár stb. — A karzemélyzet jutalomjátéka. A színhársulat farsadhatatlan karzemélyzetének kedden folyó hó 18-án lesz a jutalom estéje, mely alkalommal egy kedves operett: „A katona dolog” kerül szinre kiválóan elsőrendű szereposztásban, érdekes vendégszerepléssel.

* Psiander az Apollóban. (A veszedelem órájában.) Szombaton egynapos műsor keretében mutatja be az Apolló-színház a legújabb Psiander-dramát, a „Veszedelem órájában” c. háborús képet. A nagy világháború egyik érdekes mozzanatát örökíti meg a dráma, a melyben Psiander nagyszerű alakítást nyújt. A mellékkepek is mind a legújabb, és legérdekesebb filmek közül kerülnek ki.

Ujabb letartóztatások a szatmári lószállítók panamájában.

(Megvesztegetett állatorvos. — Nyolc vádlott. — Fővárosi rendőrkirendeltség nyomoz.)

Letartóztatás. Távíráti tudósítás.

Szatmár, május 11.

A budapesti államrendőrség kirendeltsége még mindig nagy eréllyel folytatja a nyomozást a Szatmármegyében üzött lószállítási panamák dolgában. A széleskörű nyomozás újszólván naponta újabb és újabb meglepetéseket hoz. A Czövek Sándor dr. fővárosi rendőrtogalmazó vezetése alatt működő bizottság éjjelnappal dolgozik, figyelmét semmi sem kerüli el és a legnagyobb alaposággal nyomozzák ki mindazokat az eseteket, amelyekről tudomást szereznek.

A szatmári ügyészség fogházában eddig nyolc olyan terhelt ül, akik mind a lószállítások körül elkövetett visszaélésekkel vannak vádolva.

A legelső vádlott, akit még a szatmári kir. ügyészség tartóztatott le, Fogarassy Miklós volt. Fogarassy nemcsak azzal volt vádolva, hogy egyes lovakat több helyen mutatott be a szatmárnál azokhoz hasonló, de sokkal silányabb minőségű állatokat adott át, hanem azzal is, hogy megvesztegetéssel dolgozott. A nyomozást folytató halmi csendőrség Fogarassyt épen akkor lepte meg, amikor erre vonatkozó feljegyzéseinek megváltoztatásán dolgozott. Fogarassy a letartóztatás ellen felfolyamodott a debreceni kir. ítélőtáblához, ahol azonban a felfolyamodás elutasításával hozzájárultak a szatmári törvényszék letartóztatást elrendelő végzéséhez.

A második terhelt, akit letartóztatottak, Papp Arpád, udvari földbirtokos volt. Őt már a budapesti rendőrség tartóztatotta le. Ugyancsak a budapesti rendőrség tartóztatotta le Galgóczy Arpád főszolgabíró és Nagy Bálint utbiztos is. Németh Elemér vetési földbirtokost pénteken, május hetedikén szállították Szatmárra. Német Elemérrel egyidejűleg hozták Szatmárra Fabricius állatorvost is.

Fabricius volt az, aki a rossz lovakat besorozta. A nyomozás során sok adat merült fel aziránt, hogy Fabricius ezeket a szivességeket nem pusztán barátságból tette és a silány lovakat nem önzetlenül vette meg a katonai kintstár részére darabonként 850 korona vételárban. Fabricius állatorvos nyomban, amint előállították, bevallotta összes bűneit. Beismerte, hogy egyes lószállítókkal egyezséget kötött, hogy neki a besorozott lovak után sápot adnak. Ez a sápot egy-egy lónál felment 50 koronáig. Fabricius első kérdésére kiadta mindazoknak teljes névsorát, akikkel ilyen üzleti összeköttetésben állott. Kiadta Németh Elemér, Fogarassy Miklós és még több olyan lószállítót, akinek letartóztatására még csak ezután fog sor kerülni. Fabricius töredelmes beismerése révén két új terhelt is került a rendőrség kezére.

Az egyik Löffler Béla börvelyi földbirtokos, a másik Katona Sándor tunyogi bérő. Löffler Bétáról kiderült, hogy az ő általa szállított lóanyag kifogástalan volt, de mivel hallotta, hogy az állatorvos pénzt fogad el és tartott attól, hogy az ő anyagát pénz nélkül nem fogják besorozni, ő is pénzelte az állatorvost. Most úgy őt, mint Katona Sándort őrizetbe vették, kihallgatták, szembesítették az állatorvossal, tegnap pedig kihirdették előttük az előzetes letartóztatást elrendelő határozatot.

A terhelték mindenike a szatmári kir. ügyészség fogházában van letartóztatva, de mindnyájan — pár nap óta. Fogarassy Miklós is — mind a honvédelmi bizottság tagjai. A fogház mindnyájukat erősen megtörte, csak Papp Arpád viselkedik még még ott is cinikusán.

Félkörben fogják körül csapataink Przemyslt.

(Bekerítettük Dimitriew Radko hátráló hadseregét. — Zalesciki ismét a mienk.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Bécs—Eperjes, május 14.

Múltéjszaki utunk van még Przemyslig.

Bécs. A Reichspost jelenti: Jó-zsef főherceg hadseregének jobb szárnya másfél napi járásra van Przemysltől Dynow környékén. — Mackensen és Boroevics tábornokok hadseregei Dimitriew Radko harmadik hadseregének jelentékeny megmaradt részét Sanok és Liskó területein bekerítették. Vezető katonai körök véleménye szerint az oroszok a San előtt nem csinálhatnak frontot. Üldöző csapataink teljes harcoképességének fenntartására minden rendszabály foganatosított. A kimerült menetelő oroszok támaszpontja, ahol pihenőt tarthatnak és ellenálló erőt gyűjthetnek, Lezask, Szieniva, Jaroszlau, Radymna és Przemysl lehetnek. Minden ellenállás kérdéses azonban, ha a galíciai orosz hadsereg nagyrésze katasztrófába kerül és még Przemysltől délnyugatra a hegyekben ártalmatlanná tétetik.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszok menekülése Rzeszowon és Sanokon túl is már tolyamatban van, miközben hátvédjeik erős ellentámadásokat kezdenek. Második hadseregünk Szamborhoz közel van már és arcvonala félkörben körül fogja Przemyslt. Az oroszok menekülése rettenetes veszteségeik között történik, egész ellenséges századok beletulladtak a Sanba.

Eperjes. Ideérkező jelentések szerint nyugat-galíciai seregeink nem csökkenő lendülettel folytatják előrenyomulásukat. Előcsapataink tegnap már megközelítették Jaroslaut és egyes előretolt különítmények már Przemysl közelébe jutottak. Az oroszok visszavonulása a harcvonal egész szélességében még mindig tart. A zászmány és a foglyok száma egyre gyarapszik.

Orosz nyomok Sárosban.

Eperjes. Sárosmagyeben az alispán rendelkezése mindenütt serényen folyik a rekonstruáló munka. Az oroszulást legjobban Zboró község szenvedte meg. A Rákóczi-vár tövében elterülő község vigasztalan pusztulás képét mutatja. S ahol egyetlen egy ép ház, sőt a község egyes részei nyomtalanul eltűntek. Itt folytak a legelkeseredettebb harcok és innen kiűzelték meg az oroszok mindannyiszor hiába a Bártfa felé való előretörést. Nehéz tűzérsgünk négyórás tüzeléssel elűzte vagy megsemmisítette a Zboró házaiban és pincéiben magát elsáncoló ellenséget. Zboró nagy műbecsessel bíró emlékműve, a Rákóczi-kápolna különösen sokat szenvedett. Tornyait gránátok törték keresztül, kriptája bedőlt, kincseit elrabolták. A szomszédos Erdődy-kastélyban már kevesebb kár esett. A híres száz hárs alatt és a parkban orosz sírok vannak. A pompás

Szirmay-kastély teljesen romba dőlt. Az egyetlen épület, melynek még tetője van, a csendőrkaszárnya.

A zborói országút mentén fekvő Szemelnge község szintén romhalma. Alsóbagony teljesen elpusztult. Több ezer orosz sírja mutatja itt, hogy milyen elkeseredett küzdelmek folytak e vidéken. Hutás, Felső- és Alsómerse, valamint Felső- és Alsó-Odor lakói a harcok ideje alatt sem hagyták el lakóhelyeiket, amelyek a pusztításnak kevésbé voltak kitéve.

Felsővízközön barbár módon dúltak az orosz hordák. A szolgabírói hivatalt levegőbe röpítették és a faházak szalmatetőit egyszerűen tüzelőanyagul használták. A menekülő ellenség Alsóvízköz, Szorocvány, Kishely községeket felgyújtotta. Egyes községekben, melyeket az oroszok felperzsáltak, csak egy-két földműves maradt meg, akik teljes apátiával nézték lángtengerre váló otthonaikat.

Semleges vélemény a galíciai helyzetről.

Stockholm. A „Svenska Dagbladet” az oroszok galíciai vereségéről a többi között a következőket írja: Általános az a vélemény, hogy Oroszország legjobb csapatait vetette Galiciába, s hogy az orosz hadseregek parancsnokai között eddig Radko Dimitriew volt a legszerencsésebb. Most ennek vége. Az orosz vereség olyan alapos, amilyen csak lehet. Egy másik lap véleménye szerint az oroszok általános, nagy katasztrófája Galiciában most már nem késhetik sokáig.

Szépítgetik az oroszok vereségeiket.

Rotterdam. A pétervári távirati ügynökség áttekinti a legutóbbi nyugat-galíciai harcokat, miközben szépítgeti a nagy vereségeket. Az osztrák-magyar és német csapatok — mondja a jelentés — roppant tulerővel nyomultak az egyetlen orosz sereggel szemben. Taktikai sikert nem értünk el, mert az oroszoknak sikerült új csoportosítással kedvezőbb állásokban elhelyezkedniük. Az átkarolástól az orosz csapatok biztosítva vannak és visszavonulásuk tréjükkal együtt szisztematikusan történt.

Csapataink újra elfoglalták Zalesciket.

Bukarest. Mamornicáról jelentik az Universulnak:

Bukovina északi részében a harcok egyre hevesebbek lesznek. Barancea környékén éjjeli 11 órakor az oroszok újabb támadást intéztek az osztrák-magyar csapatok ellen. Az osztrák-magyar csapatok azonban, amelyek tegnap számos megerősítést kaptak, az oroszok támadására élelnek fegyver és ágyutüzzel feleltek. Elkeseredett szuronyharc fejlődött ki, amelyet a tűzérsg tüzelése támogatott. A harc reggeli 4 óráig tartott.

Ugyancsak az Universulnak jelentik Burdujeniből:

Zalesciki irányában újabb elkeseredett harcok voltak, amelyek azzal az eredménnyel jártak, hogy az osztrák-magyar csapatok ismét elfoglalták Zalesciket és az oroszokat átkergették a Dnyeszteren. A harc egész nap tartott. Az oroszok minden rendel-

kezésükre álló erejüket belevitték a harcba, hogy az osztrák-magyar csapatokat visszaszorítsák állásaikból, ámde mind hiába volt, mivel az osztrák-magyaroknak, akik nehéz tűzérsgükkel elhallgattatták az oroszok tűzérsgét, sikerült Zalesciket elfoglalni és az oroszokat visszanyomni.

A hidat, amelyet az oroszok kijavítottak, az osztrák-magyar csapatok a levegőbe röpítették.

Az osztrák-magyar csapatok 3000 foglyot ejtettek és nagy hadizászmány maradt a kezük között.

Heves harcok a besszarábiai határon.

Bukarest. A bukaresti lapok a román határszélről nyert távirataik alapján jelentik, hogy a besszarábiai határon állandó heves tűzérharcok folynak az oroszok és osztrák-magyarok között. Néha órákig tartó srappell-zápor hull egy-egy helyre. Az osztrák-magyar tűzérsg szemlátomást erősebbnek bizonyul. Az oroszok támadásai, hogy a határon elvesztett területeiket visszaszerezzék, mindeddig meghiúsultak. Különösen hevesek és állandó jellegűek a harcok a Pruth mentén.

A román sajtó a harctéri helyzetről.

Bukarest. A román sajtó a mozgósítás kezdete óta állandóan helyzetképekben számol be az általános harctéri helyzetről. Különösen azonban a „Viitorul” helyzetképei azok, amelyek figyelmet érdemelnek nemcsak tárgyilagosságuknál fogva, hanem főként azért, mert ez a lap tudvalevőleg a román kormány felhivatalos organuma, s így az általa feltüntetett harctéri helyzetet jogszínterűnek olyannak tekinteni, amilyennek azt maga a román kormány látja. Ezeknek az előrebocsátása után pedig meglehetősen általánosságban állapítani, hogy a „Viitorul” „Situatiói” főként az utóbbi napok nagy eseményei óta minden fenntartás nélkül, hivatkozva a petrográdi és párisi és londoni jelentésekre is, állapítják meg a központi hatalmak hadseregeinek domináló helyzetét úgy a nyugati, mint a keleti hadszíntéren.

Vasutasok része győzelmeinkben.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A galíciai offenzíva sikere nemcsak a kitűnő vezetésnek köszönhető. Tábornoktól az utolsó vasutá váltóáig mindenki igyekezete legjavát szolgáltatta és hogy sikerült az orosz sereget megverni, az talán elsősorban a csapatok gyors felvonulásának köszönhető. Valamennyi vasúttársaság olyan kolosszális arányú munkát fejtett ki, amire még a mozgósításkor sem volt példa. Ez a felvonulás nemcsak vasúton és országúton történt. Külön utakat, ösvényeket kellett építeni, a nehéz tűzérsg szállítására tábori vasutat fektettek le és mindez éjjel, a legnagyobb csendben és rendben történt, úgy hogy az orosz pilóták, akik tucatjával röpültek el a szövetséges csapatok hadállásai fölött, a nagy készülődésből semmit sem vettek észre. Közben a mi földérítőszolgálatunk révén valamennyi ágyút sikerült pontosan belőni és amikor az emlékezetes májusi hajnalon megindult Gorlicénél a frontáttörés, az ellenségnek már nem maradt más hátra, mint menekülni a győzelmesen előnyomuló szövetségesek elől.

A nyári idény küszöbén

eikötözés, lakásváltoztatás esetén, tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy új lakcíkjüket, a lap pontos szétküldése szempontjából — tegutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatalal idejekorán közöljék.

Ne hordj cilindert!*(Incidens az aradi korzón. — Tárgyalás az aradi járásbírószágon.)**Az Aradi Közlöny tudósítójától.*

Arad, május 14.

Egy áprilisi délutánon az aradi korzón kellemetlen és különös eset történt. Mint az Aradi Közlöny akkor megírta: egy fiatal aradi kórházi orvost ismételtén sértő szavakkal illetett egy magasabb rangú vasúti tisztviselő is kifogásolta, hogy a fiatal orvos cilindert visel. Az afférnek ma az aradi büntetőjársbírószágon Bozóky Mátyás járásbíró előtt volt folytatása.

A járásbíró Horváth dr.-nak az aradmegyei központi-kórház segédorvosának Hady Gyula Acev. főellenőr ellen becsületsértés miatt emelt panaszát tárgyalta. Horváth dr.-t, miután időközben Csikmegyében járványorvossá rendelték ki és a tárgyaláson nem jelenhetett meg, Révész Mór dr. ügyvéd képviselte, Hady Gyula védelmére pedig Momák Döme dr. ügyvéd jelent meg. A járásbíró előtt a főellenőr elmondta, hogy az incidens napján lóvasútra szállt föl és egy cilindres fiatalemberrel, aki a kocsit följáróját elállta, erős szóváltása volt. Nem állítja, hogy Horváth dr. azonos ezzel a fiatalemberrel, azonban akkor a szóváltástól izgatottan a cilindert viselő Horváth dr.-t tartotta azonosnak a lóvasúti cilindres utassal és izgatottságában tett reá hangosan megjegyzéseket. Tettét nyomban meg is bánta és rendes vendéglői asztaltársaságában el is mondta, hogy mennyire sajnálja, hogy az előtte ismeretlen fiatalembert megbántotta.

Kardosné-Milinovics Margit, akit Bozóky járásbíró tanúnak hallgatott ki, a fiatal orvos panaszával egyezően így mondta el a kínos eseményt:

— Horváth dr.-ral együtt a Szent László-utcában mentem, amikor Hady Gyulával találkoztunk. Feltűnően megnézte a doktort és valami megjegyzést is tett. Egy katonát, aki Horváth dr.-nak szalutált, magához szólított és hevesen magyarázott neki. Amikor a József főherceg-utrá értünk, láttuk, hogy Hady nyomon követ és izgatottan megszólít minden embert, aki Horváth dr.-nak köszön. A Hungária kávéház előtt Hady fennhangon kiáltotta utánunk:

— *Cilindres örült! Cilindres bolond!*

A Központi-szálló előtt kísérem két inasgyereket szólított meg és azokkal tanácskozott, mintha Horváth dr. ellen akarna volna őket ingerelni.

Annyira kínos volt a dolog, hogy amikor a Weitzer János-utcahoz érve tapasztaltuk, hogy még mindig mögöttünk jön, én, aki ismerem Hady Gyulát, elszántam magamat és megkérdeztem: mit akar Horváth dral. Hady Gyula izgatottan és hangosan így válaszolt:

— *Mit hangoz az a cilindres! Most háboru van és patakokban ömlik a vér, ő meg cilinderekben máskál! Szégyelje magát az a cilindres! Ezer ember van háboruban, mit hangoz itt cilinderekkel.*

Miután már a korzó közönsége is figyelmessé kezdett lenni, gyorsan tovább mentünk.

Vuja Szalvátor orvosnövendék tanuvallo-másában előadta, hogy őt a Központi-szálloda előtt megszólította Hady Gyula és Horváth dr-ra mutatva azt kérdezte:

— Mondja csak, ki az a cilindres majom?

Olyan izgatottnak látta Hadyt, hogy nem adott feleletet, hanem távolról kísérte a Hor-

váthék után siető Hady Gyulát. Így tanja lett a Weitzer-utcai jelenetnek is.

A tanúk kihallgatása után, akik az incidens megtörténtét ugyanígy mondták el, Bozóky járásbíró a tárgyalást elnapolta és felhívta Hady Gyulát, hogy 8 nap alatt jelentse be azokat a tanukat, akik az asztaltársaságban azt a nyilatkozatát hallották, hogy megbánta az inzultust.

Budapest 60 kilométerre van a Kárpátoktól.*(Orosz térképek a katonák lelkesítésére. — A sárosi orosz invázió emlékei.)**— Kárpát tudósítás.*

Eperjes, május 14.

Sáros vármegye ruthén lakossága még sokáig emlékeztetésben fogja tartani az oroszok rövid uralmát. Felsőcsernye nyolcszáz főnyi lakossága, mivel az orosz bevonulás meglepte őket, nem is gondolhatott a menekülésre és így végig kellett szenvedniük az oroszok hathatós uralmát.

E vidéken két orosz ezred, a 46. és 47. voltak bekvártélyozva és még egy doni kozák-szakasz. Felsőcsernye házaik csak kevésbé rongálódtak meg. A lövészárkok ugyanis a falu innenső oldalán húzódtak és pompásan célzó tüzérőségük kimélhette a falut. Annál borzalmasabban sínylették azonban a falu szerencsétlen lakosai az oroszok mérhetetlen kapzsiságát. Kuzmicsov tábornok brigád-parancsnok, aki a plébánián lakott, megengedte katonáinak, hogy élelmükért rablás útján egészítsék ki. A plébánost aki az orosz generális kénytelen volt vendéglátni, a legkínosabb gyötréseknek volt kitéve. Így a tábornok ráparancsolt, hogy a mise alkalmával királyunkért imát ne mondjon. A derék lelkész nem teljesítette a parancsot, mire Kuzmicsov letartóztatottnak jelentette ki és egyben azt követelte tőle, hogy a templomot adja át a vezérkarával együtt Felsőcsernyére érkezett orthodox pópának. Szerencsére épp e rendelkezés pillanatában érkezett a plébániára a vezénylő orosz tábornok, Kuzmicsov felebbvalója, aki a barbár parancsot nyomban visszavonatta azzal a megokolással, hogy a szent szinódus határozata szerint a megszállott területek római és görög katolikus templomaiban tartható ugyan orosz istentisztelet, de a templomot azért nem kell az illető plébánosoknak átadniuk.

Jóvá akarván tenni alantasa tulzott buzgalmit, az orosz vezénylő tábornok kegyesen meghívta ebédre a plébánost, a felszervizolt lakoma természetesen a vendég erszényét és éléskamaráját tarhelte. Ebéd alatt a tábornok tokaji bort kért. Kívánsága teljesült, a bor kitűnően ízlett neki és megkérte a plébánost, hogy jegyezzen fel neki néhány tokaji címet, mert az orosz hadsereg nemsokára ott lesz Tokajon és akkor nyomban ellátják magukat a bocsos itallal.

Erdekesek azok a térképek, amelyeket a menekülő oroszok hátrahagytak. E térképeket gyakran mutogatták katonáinknak az orosz tisztok, így akarván meggyőzni őket arról, hogy milyen közel van a Kárpátokhoz Budapest. Ezek az orosz mappák a főváros tényleg nem esik messze a Kárpátok hegyláncától, mindössze 60 kilométerre szabták az oroszok ezt a távolságot.

Ilyen ravasz fogásokkal próbálták emelni a legénység csüggedt hangulatát.

Arad hatósági élelmezése.*(Keveretlen buzaliszt. — A hatósági üzletek forgalma. — Deficit a husárusításnál.)**Az Aradi Közlöny tudósítójától.*

Arad, május 14.

Több fontos közlelmezési kérdés megvitatása végett ma délután Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklete alatt ülést tartott Arad város közlelmezési bizottsága. Az elnök örömmel jelentette a bizottságnak, hogy Varjassy Lajos polgármester feliratára megérkezett a kereskedelemügyi miniszter válasza, amely megengedi, hogy Aradon ezentul keveretlenül lehessen árulni a buzalisztot és a kukoricalisztot, mindössze azzal a megszorítással, hogy minden buzalisztvásárló a megfelelő mennyiségű tengerlisztet is tartozik megvenni. A keveretlen buzalisztkimérés gyakorlati keresztülviteléről beható tanácskozás indult meg a bizottság tagjai között. Minthogy ezidőszerint megfelelő mennyiségű árpakészlet Aradon nincs, buza ellenben van elegendő mennyiségben, így valószínűleg harminc százalékánál nagyobb keverési arányban árusítják majd a buzalisztot, és hogy ez mennyiben emeli majd a kenyérliszt árát, valamint, hogy a most érvényben levő kenyérlisztutalványokkal miként lehet a keveretlen lisztet kiszolgáltatni, erről a kérdéssel holnap külön fog tanácskozni Varjassy Lajos dr. kamarai titkár, Zubor Andor tb. főjegyző és Kosztka Emil bizottsági tag, akik tanácskozásukba belevonják a malmok képviselőit is és egyenesen a tanácsnak tesznek javaslatot tanácskozásuk eredményéről.

A városi élelmezési üzletek vezetői beszámoltak a bizottság mai ülésén április 12-től május 12-éig lévő forgalmukról. A Boros Benitéri üzlet bevétele a hónap alatt 70375 korona, a Forray-utcai üzlet összes bevétele 52239 korona volt. A mai ülésen kellett volna a városi mézárászék számadásait is megvizsgálni, a számvevőség most terjesztette be a hatósági mézárászék mérlegét, és így csak a jövő héten tárgyalja majd ezt a bizottság, amikor Zikó János, a mézárászék vezetője megteszi beszámolóját a számvevőség jelentésére. Már a mai ülésen bejelentette Zikó, hogy a városi mézárászék eddig 3868 korona deficitel dolgozott.

Lócs Rezső helyettes polgármester bejelentette a bizottságnak, hogy az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak és a Marta automobilgyár szociális akciót szerveztek munkásaik és alkalmazottaik érdekében, akik ezentul utalványok alapján a városi élelmezési-üzletekben szerzik be szükségleteiket. A munkások csálal olcsóbban elégithetik ki igényeiket, mert a vállalatok vezetőségétől százalékot kapnak az utalványok után. A vállalatok két hetenként előre bejelentik majd az élelmezési-üzleteknek várható szükségleteik mérvét, hogy a szükséges élelmezési-üzletek rendelkezésükre álljanak.

A bizottság tagjainak végül még kedves ajándékkal is szolgált az elnök. Özv. Ludig Lajosné volt törzsorvos felesége felhívta a figyelmét arra, hogy a paszuly héjjából, amelyet eddig rendszerint eldobtak, kétzteres leforrázás után igen ízletes főzelék készíthető. A bizottság zöldségtudós asztalán ott fektött egy zacskó paszulyhéj és az ülésen résztvevők valamennyien vitték belőle, hogy odahaza kipróbálják. Egy új babfélést is bemutatott a helyettes polgármester, amelyet ezentul a városi kertészet termelni fog.

Lemondott a Salandra kabinet.

(Megbukott a háborus politika Olaszországban. — Giolitti belép egy új kabinetbe. — Tüntetések a háboru ellen. — Többségben a semlegesség hívei.)

— Távirati tudósítás. —

Róma—Turin, május 14.

Az Aradi Közlöny ma kora reggel külön kiadásban adta hírül, hogy jelentős fordulat történt a külpolitikai helyzetben. Olaszország magatartásában döntő lépés történt. Salandra és kormánya lemondtak, mert Giolitti a maga békés törekvéseinek többséget tudott szerezni. A helyzet enyhült ezzel, de még teljesen nem tisztázódott. Csak annyi mondható, hogy Olaszország és a monarchia viszonyában javulás történt és valószínű, hogy a parlament többsége az új kabinetnek, — amely még ugyan nem alakult meg, de bizonyos, hogy a semlegesség feltétlen híve Giolitti lesz az oszlopa — támogatni fogja a békés megegyezés politikáját és az „entente elveszti a játszmát.” Mert az entente „játszott” Olaszország sorsával, amelyet kész volt forradalomba, belső katasztrófába kergetni csak azért, hogy a mi hátréti helyzetünket hacsak rövid időre is, súlyosítsa. Ez az ententének nem sikerült.

A ma érkezett táviratok ezek.

Lemondott a Salandra miniszterium.

Róma. (Stefani.) Salandra miniszterelnök ma délelőtt, amikor a miniszterek dekretumuknak a király által való aláírása céljából összegyűltek, délután három és fél órára minisztertanácsot hívott egybe. A minisztertanács elhatározta, hogy a kabinet lemond. Salandra ezt a határozatot este hét órakor közölte a királlyal. (M. T. I.)

Róma. A Stefani-ügynökség jelenti: A minisztertanács arra való tekintettel, hogy a kormány nemzetközi politikájának irányelveiből hiányzik az alkotmányos pártok ama egyetértése, amelyet a helyzet komolysága megkívánna, elhatározta, hogy a kabinet lemondását a király elé terjeszti. A király a döntést tartartotta magának. (M. T. I.)

Lemondás előtt.

Róma. Miután Salandra miniszterelnök tegnap reggel egy óra hosszat a királlyal volt, a konzultára ment, ahol rövid ideig Sonninoval tanácskozott. Félgy órakor Salandra Carcano kincstári minisztert fogadta. Giolittinek e barátjával Salandra hosszabbban tanácskozott, majd Martini gyarmatügyi minisztert fogadta. A délután folyamán a miniszterelnök az igazságügyminiszterrel s a tengerészeti vezérkar főnökével tanácskozott.

A délelőtt folyamán Giolitti meglátogatta feleségét Frascaliban. Visszatérése után délután 2 óra 55 perckor a pályaudvaron Falconi volt államtitkárral találkozott, akivel azután lakásán tanácskozott. A délután folyamán még több politikai barátját fogadta, így Bertolini, Bacelli, Capelli, Kerzi, Sacchi és Cirmeni képviselőket.

Bécs. Milánóból jelentik a Neue Freie Presse-nek: A tegnapi minisztertanács — mint Rómából jelentik — délelőtt háromnegyed tíz órakor kezdődött és délután egy óráig tartott. A miniszterek hallgatásba burkolóznak. A legutolsó hírekben itélve — jelenti a Sera — a helyzet a pártok közt levő torzalkodások következtében rendkívül komoly, s egyenesen elbizonytalan, hogy miképen fogja a kormány

a parlamenti, pártpolitikai és diplomáciai nehézségeket leküzdeni.

Lugano. A római minisztertanács mellett ma a figyelemre legméltóbb a turini Stampa egyik cikke, amely politikai körökben mély benyomást keltett. Az első cikk valószínűleg Frasseli szenátor tollából való és azt fejtegeti, hogy a törvényhozás többsége nincs Salandra pártján.

Milano. Csütörtökön délután három órakor Salandra telefonon hívta össze a kormány tagjait minisztertanácsra, még pedig délután fél-négy órára. A váratlan minisztertanács híre politikai körökben mérhetetlen nagy feltűnést keltett. Délután hat órakor még tanácskoztak a miniszterek. Egyszerre híre futott, hogy a kormány elhatározta a lemondást.

Megjelentek a kamara elnökei a királynál.

Róma. (Stefani.) A „Giornale d'Italia” jelenti ejtelkor kiadott különkiadásában: Marcora kamaraelnök este Rómába érkezett és 9 és fél órakor kihallgatásra ment a királyhoz, amely egy óra hosszat tartott. A király a kamara elnökeit és más személyiségeket fog meghallgatni. (M. T. I.)

Róma. A Stefani-ügynökség jelenti: A király ma délelőtt egymásután audiencián fogadta Montfreddi, a szenatus elnökét, Marcora kamaraelnököt és Giolittit.

Giolitti nem lesz kormányelnök?

Róma. A lapok a Salandra kabinet átalakításának lehetőségéről írnak. A Messagero írja: Salandra Giolittit ajánlotta a királynak utódjául, Giolitti azonban barátai szerint nem akarja átvenni a kormány vezetését, oszupán belépne a kiegyezést hozó kormányba. A Messagero és a Corriere della Sera lehetnek gondolják, hogy Marcora, a kamara elnöke alakítson új kabinetet.

Giolitti nagy többsége.

Berlin. Római jelentés szerint a képviselő-kamara háromszáz tagja (a többség) és a szenatus száz tagja (szintén a többség) bizalmi iratot küldött Giolittinek.

Berlin. A Berliner Tageblatt jelenti Luganóból: Az olasz kabinet most minden oldalról felhangzó tiltakozásokkal áll szemben. A Stampa rámutat arra, hogy egyetlen jelentős politikus, volt miniszterelnök, vagy államtitkár sem fedezhető fel, aki más nézetet volna, mint Giolitti. Valamennyi képviselő, akik egykor kormányon voltak, ma zárt sorokban Giolitti mellett állanak, amint a parlament többsége is ellenzi a háborút.

Koncentrációs kabinet.

Róma. Általánosságban elterjedt vélemény az, hogy az új kabinet koncentrációs lesz, amelyben a jelentősebb pártok képviselői vesznek részt.

A Vatikán és az olasz krízis.

Köln. A „Kölnische Volkszeitung” jelentése szerint a szentszék, a feszült helyzetre való tekintettel, az olasz püspököknek kiterjedt felbatalmazást adott, a velencei püspökhöz pedig a pápa bizalmas átiratot intézett, amelyben felhívja, hogy a papságot intse nyugalomra.

Róma. Az olasz katolikus párt elnöke hírlapírók előtt ezt a nyilatkozatot tette:

— Rendíthetetlenül semlegeseknek kell lennünk, de ha semlegességünket feladnánk, úgy a központi hatalmakkal kell Olaszországnak együtt mennie.

Múlóban az olasz háborus veszély

Zürich. Cirmeni képviselő írja a „Stampa”-ban: Ha igaznak bizonyulnak azok a hírek, melyek Rómában hétfőn elterjedtek, akkor teljesen kizárt dolog, hogy Olaszország beavatkozzék a háboruba. Giolitti úgy látszik, meggyőzte a királyt arról, hogy a probléma békésen is megoldható. Olaszország nem kötötte le magát senkinek sem, tehát szabadon választhat utat. Az illetékes körökben ezek a hírek terjedtek el és mindenki megnyugvással vette tudomásul, hogy még nem késő és a háboru megakadályozható.

Szláv ítélet az olasz beavatkozásról.

Berlin. A varsói Dziennik Polski írja: A legutóbb Pétervárott megtartott szláv-banketten a többi közt a következő határozatot hozták: Olaszország beavatkozása a háboruba orosz és különösen szláv szempontból elkesztett, a jövődó béketárgyalásokra való tekintettel pedig nem kívánatos.

Tüntetések a háboru ellen.

Turin. A semlegesség hívei nagy-szerű tüntetést rendeztek, mire kevés-szamu intervencionisták ellentüntetéssel teleltek. A kettéle tüntetés résztvevői között összetűzésre került a sor, amelynek tolyamán nyolc neutralista és négy rendőr megsebesült.

Róma. Az Avanti jelenti: különböző városokban a behívott tartalékosok háboru-ellenes tüntetéseket rendeztek.

Általános sztrájk háboru esetén.

Genova. A genovai szocialisták elhatározták, hogy mozgósítás esetére kimondják az általános sztrájkot.

Bologna. A szocialista párt május 15-ikén és 16-ikán Bolognában nagygyűlést tart, a melyre a párt valamennyi vidéki képviselőjét meghívták.

Diákok a háboru mellett.

Róma. A fővárosban diákok tüntetést rendeztek Giolitti és a központi hatalmak ellen.

Róma. Csütörtök délután néhány diák inzultálni akarta egy villamoskocsiban Bertolini képviselőt, Giolitti ismert barátját. Az inzultust halván egy katonatiszt, a kocsiba ugrott és megvédelmezte a megtámadott képviselőt.

Róma. Bariban, Anconában, Bolognában, Paduában viharos tüntetések voltak a háboru mellett. A tüntetők helyenként összeütköztek a semlegesség híveivel.

Chiasso. Milánóban a tüntetők áttörték a német követség előtt felállított többszörös katonakordont és intervencionista szellemű heves beszédeket mondtak.

Venecia. Intervencionisták háborus tüntetést kíséreltek meg a német követség épülete előtt, de karabínerik csakhamar szétverték a tüntetőket.

H I R E K LEGÜJABB.

Ezerest reggel 2 órakor.
(Tűzroda, cenzurázva)

Újabb malomégés Budapesten.

(Háromnegyed millió korona tűzkár. —
Elégett a főváros gabonájának egy
része.)

Budapest, május 14.

Ismét nagyarányú malomtűz riasztotta fel a főváros közönségét és ez a sajnálatos esemény annál jobban foglalkoztatja a közvéleményt, mert épen ma lépett életbe a főváros éltelmezése terén a rendkívül fontos lisztutalványozási rendszer és a malomtűz azt a gabonát pusztította el, amely elsősorban a közönség fogyasztására volt szánva. Szerencsére a tűz sikerült lokalizálni és a főváros egyik legnagyobb malmát a teljes pusztulástól megmenteni.

Délután hat órakor vették észre, hogy a Viktória gőzmalom tetőzetén és ablakain egyszerre füstoszlopok tödülnek ki, még pedig oly nagy területen, hogy az első pillanatban az egész malom pusztulását bizonyosra vették. A felriasztott tűzoltóság teljes felszerelésével vonult ki valamennyi laktanyájából és egyszerre támadta meg a főraktárt és a gépházat, mert a tűzben álló mellékraktárak menthetőek nem voltak. A rendkívül nagy apparátussal megtámadott pusztító elemet távol tudták tartani az említett fontos helyektől és azokat meg is lehetett menteni.

A Viktória malomban nyolc napig szünetelt az üzem és ma félérővel indult meg a munka és ez is csak azért, mert a főváros buzát és tengerit szállított oda, hogy a holnap életbelépő lisztutalvány alapján a fővárosi togyasztó közönség rendelkezésére bocsássa. Száz vagon tengeri volt elhelyezve a raktárakban, melyből negyven vagon áldozatul esett a tűznek és csupán ebben kétszázötvenezer korona kár esett. Hozzávetőleges becslés szerint a malomépületekben fél milliónál nagyobb értékű pusztítást végzett a tűz, amelyet este 8 órakor sikerült eloltani.

A rendőrség azonnal megindította a vizsgálatot, hogy kinyomozza a tűz keletkezésének okát, amely eddigelé még ismeretlen.

Minisztertanács.

Budapest. Ma délután öt órakor minisztertanács volt, amelyen a kormány valamennyi tagja résztvett. A jegyzőkönyvet Drasche Lászlár írta.

Pour le mérite rendjel hadvezéreinknek.

Berlin. Vilmos császár Frigyes főherceg főhadparancsnoknak és Hötzen-dorf bárónak galíciai győzelmek alkalmából megleghangu levél kíséretében megküldötte a pour le mérite rendjelet.

Bécs. Ofelsége ma Vilmos császárhoz táviratot intézett, amelyben köszönetet mond Frigyes főherceg és Conrad

kitüntetéséért és egyben Falkenhayn tábornok német vezérkari főnöknek, aki a helyzet világos felismerése mellett német csapatoknak Galiciába való eltolását kezdeményezte, a Szent István-rend nagykeresztjét adományozta, Tappen ezredesnek a másodosztályú katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel.

Tanácskozások az olasz királynál.

Róma. A király ma délután igen fontos kihallgatáson fogadta Salandra miniszterelnököt és Marsora képviselőház elnököt.

Orosz ezredes

bukovinai csapataink vitézségéről.

(Az orosz hadvezetőség csalódása. —
Hős népfelkelőink.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, május 14.

A „Bukarester Tagblatt“ csernoviei munkatársa beszélgetést folytatott Gelczynski orosz ezredessel, a 172. gyalogezred parancsnokával. Gelczynski 1040 orosz katonájával együtt jutott fogságba.

Több kisebb jelentőségű kérdés után, az újságíró a háború tartamára vonatkozólag kérte ki az orosz ezredes véleményét.

— Mi még nem vagyunk kimerülve — volt a válasz — de én nem becsülöm le ellenfeleink erejét sem. Aki az utolsó 10.000 ember felett fog rendelkezni az fog győzni.

Az ezredes azután az osztrák-magyar és német csapatok bravuros harcát és bátorságát dicsérte. A bukovinai harcokról szösz szerint ezeket mondotta:

— Oroszországban nagy jelentőséget tulajdonítottak ezeknek a hadműveleteknek. Kezdetben azt hittük, hogy ezt az országot nagyon hamar megfogjuk hódítani. Akként voltunk tájékozva, hogy Bukovinában csak másodosztályú népfelkelők vannak. Épen ezért nem is tettünk valami túlnagy előkészületeket Bukovinába való benyomulásunkra. De alaposan csalódtunk. Az az ellentállás, amelyet ezen népfelkelők, de különösen a esendörök Bukovinában tanúsítottak, elkészerített bennünket. Jó hírnevünk súlyos csorbát szenvedett, amelyet minden áron ki kellett köszörszünk. Az osztrák-magyar népfelkelők és esendörök elé Bukovina határán két legjobb divíziókat kellett felállítani. De amint a történelemből láthatja, minden kísérletünk meghiusult ellenfeleink vasakarátán.

A beszélgetés ekkor a hadviselő felek szerepére fordult. Gelczynski nem tudta felháborodását különösen Angliával szemben elfojtani, amely egyáltalában nem teljesíti kötelességét. Mialatt a központi hatalmak csodálatra méltó szolidaritásról szolgáltatnak példát, az ententere nem lehet ugyan ezt mondani. Anglia minden lépésénél elárulja egoizmusát. Franciaország szenved és óriási áldozatokat hoz idegen érdekek istápolásáért. Angliára hárul a legnagyobb felelősség ezen háborúért. Anglia azonban most is csak diplomáciai dolgozik, mialatt mi minden erőnket kockára tesszük.

Agyonlőtt zsoké.

(Halált okozó löbértserét.)

Távirati tudósítás.

Tata-Tóváros, május 14.

Sas István, a neves jockey szerdán délután tragikus szerencsétlenség áldozata lett. Friedrich József istállófiu flóberttel véletlenül szivenlőtte. Sas jockey szörnyethalt.

A tragikus esetről még a következő részleteket jelentik: Sas István a mr. Redgreu álnév alatt futtató Hübner Rezső lovag jockeyja szerdán délután a tatai tréningtelepről Friedrich istállófiuval együtt kiment Eszterházy gróf angol parkjába. A kis istállófiu flóbertet vitt magával és nagy passzióval vette célba a park verebeit. A vadászat közben Sas jockey a parkban ödögött és a flóbert egy eltévedő golyója szíven találta. Amikor Friedrich istállófiu társát összerogyni látta, kétségbeesetten rohant a tatai tréningtelepre és görcsös sirással jelentette Hitch trénernek, hogy véletlenül agyonlőtte Sas jockeyt.

Hitch tréner a telep orvosával nyomban kihajtatott az Eszterházy-parkba, ahol holtan találták meg a jeles jockeyt. A szerencsétlenségről nyomban távirati értesítést küldtek Sas jockey gazdájának, a fővárosban lakó Hübner lovagnak, aki mély megdöbbenéssel szerzett tudomást kedvenc lovasa szomorú végéről.

Sas István, a tragikus sorsú jockey igen ügyes lovas volt. Már istállófiu korában feltűnt lovas-talantuma. Kezdetben Zombory Richárd istállójának lovgóit és a sárga-kék szallagom dresszet számos alkalommal győzelemre vitte. Amikor két és fél fontos lovas-engedményét ötvenedik győzelme után elvesztette, egy időre elpártolt tőle az istállótulajdonosok kegye, de tavaly újból gyakrabban foglalkoztatták és első claim-jét Hübner Rezső lovag kötötte le, akinek számos nagy fogadását segítette célhoz.

— A pápa levele Vilma királynőhöz. Rómából jelentik: A pápa Monsignore Nolensnek, a hollandiai katolikusok vezérének, aki Rómából most utazott haza, levelet adott át Vilma királynő részére.

— Hadihajó volt-e a Luzitania? Egyik fővárosi orvos, aki hosszabb ideig állott mint hajóorvos a Cunard Line szolgálatában, a következő érdekes személyes tapasztalatait közli velünk: A Cunard-társaság hajói már béke idején is szoros nexusban voltak a brit haditengerészettel. A személyzet nagyrésze szabadságot, vagy pedig az oceánjáró gőzökre kirendelt haditengerész volt, nemcsak a Luzitánián, hanem az azóta forgalmon kívül került Slavonia gőzösn is. A hajó ruhatarában mindegyiknek katonai felszerelése és egyenruhája volt s ha angol kikötőt érintettünk, ezt öltötték magukra s így jelentkeztek katonai parancsnokságukon. Ezek közt az egyenruhák között még tűzérsgit is láttam. A Cunard-társaság rendszeres évi szubvenciót kap az angol kormánytól s külön megkapja a hajóra kirendelt haditengerészek zsoldját is. Ennek fejében a társaság szerződés szerint köteles bármikor rendelkezésére állni a haditengerészeti parancsnokságának s annak utasításait követni. A hajóorvosokkal is oly szerződést köt a társaság, hogy az azonnal hatálytalanná válik, mielőtt a brit admirális a hajóra való jogait érvényesíti. Nyilvánvaló tehát, hogy a Luzitania mindenképpen a brit haditengerészet tényleges vagy legalább is kiegészítő egységének volt tekintendő.

— Tisza Lajos gróf állapota. Tisza Lajos gróf állapota — mint budapesti tudósítónk jelenti — jóra változott. A sebesült gróf seb-láza elmúlt, tal van a veszedelmén, közérzete is jó. A kez és a lápjának azonban nagyon elgyötörték és így még hosszú ideig nem hagyhatja el az ágyat. Bátyja, Tisza István gróf, naponként meglátogatja, másik bátyja, Tisza Kálmán gróf, órátoktól naponként mellette, Tisza István pedig, aki csak most kelet-fől, mert az iszalmak beteggő-tették — szinte állandóan mellette van. Érdekes községének: a szatmármegyei Kocsordának ragaszkodása földesurához. Naponként sürgönyileg kell értesíteni Szabó kocsordi református lelkészt grófuk állapotáról és ő naponként kihirdeti a faluban, hogy mennyire javult már a gróf állapota. Kocsordon imádják az ő „különc grófjukat”, akit azért hívnak Szatmáron különnek, mert 38 éves kora dacára teljesen remeteéletet él. Semmiféle társaságba nem jár, soha megyei közgyűlésen még meg nem jelent, antialkoholista és kerüli a zajos életet. Két szenvedélye van: a lovaglás és a zongora, de neki van Szatmárban a legnagyobb könyvtára is. Népet szereti, a háboru kitörésekor négyezer mérő gabonát osztott ki a falu népe közt, sokaknak adott kölcsönt, amelyet ha pontosan törlesztettek, az egyharmadát elengedte. Ottan hetenként fel szokta keresni az olvasókört és ott gazdasági előadásokat tartott parasztjainak. Karácsonykor nagy karácsonyfa-ünnepélyt szokott tartani cselédsége gyerekei örömeire, akiket mind ő iskoláztat. Érdemes hát, hogy rajong népe a gróf iránt, aki a háboruban sem váltalta, hogy valamelyik hadiszállásra osztják be, hanem befeküdt a lövészárkba, szembenézett a halállal és megőrizte vérérdességét hazájáért.

— Elsikkasztott szívezrek. Kopenhágból jelentik: A Moskovski Listok feltűnést keltő leplezést körül a szláv társaságról. Ez az egyesülés, amely a legelőkelőbb moszkvai társaságból toborzódott, engedélyt kapott, hogy a szerbek és montenegróiak számára nagyszabású gyűjtést rendezzen. Most kiderült, hogy a társaság vezetői több százezer rubelt elsikkasztottak a gyűjtött összegből. A moszkvai társadalom néhány tagja, köztük a város volt főkapitánya és egy püspöke, nyilatkozatot tett közzé a Moskovski Listokban, hogy a szláv társaságnak nem voltak működő tagjai, hanem csak vendégei.

— Faust okozta a háborút. A francia társadalomtudományi akadémiában legutóbb Eichtal Jenő párisi akadémikus előadást tartott a Faust második részéről, főleg az egyik epizódról, a mely megjövendöli, hogy a német birodalomnak olyan rossz sora lesz, hogy sem pénz, sem kenyér nem lesz az országban. A francia akadémikus természetesen ebbe a jóslásba azt magyarázza bele, hogy Goethe előre látta Németország sorsát, még pedig olyannak látta, a milyennek a franciák ma elképzelik. Érdekes, hogy a Faust mostanában egyáltalában igen sokat foglalkoztatja a franciákat, ezt mutatja, hogy Louis Bertrand legutóbb cikket írt a Revue des Deux Mondes-ba, a melyben a Faustot ismerteti s kijelenti, hogy ez a költemény az indító oka a túlfajdonképpen teutonizmusnak és mindennek, a mi ma történik. Bertrand megállapítja, hogy minden bajt a Faust okozott.

— Hősi halál. Galicza János a 29. honvéd gyalogezred tizedese a Kárpátokban szenvedett súlyos sebesülése folytán, negyvenegy éves korában Ujpesten elhunyt. Özvegye, négy gyermeke és nagy rokonság gyászolja.

— Excelsior. (Az Apolló óriási alágere) Arad mozibajáró publikuma, nagy kíváncsisággal várja az Excelsior vasárnapi bemutatóját, amely hatalmas méretével, rengeteg szereplőjével, a benne felhalmozott művészi alkotással és a pazar kiállításal, föltömlő a filmtechnika minden eddigi produktumát. A hat részből álló, grandiózus film a kultúra és a technika fejlődését hozza elénk művészi stílusában és oly pazar látványosságot nyújt, amilyenhez fogható még nem látott a közönség. A darabban előforduló nagy balett pártján eseménye a kinematográfia kulturájának. A káprásatos táncokat a milánói világhíres Skála-színház nagy balettje mutatja be. A darabhoz külön stízszerű zeneszámokat tanult be a zenekar. 3

— Tisztességtelen elemek az angol hadseregben. Amsterdamból jelentik: Hivatalosan közlést teszik, hogy a háboru kitörése óta április 15-éig 2874 altisztet és közlegényt bocsátottak el az angol szárazföldi hadseregből tisztességtelen üzemek miatt. A haditengerészetnél havonként átlag ezer embert kénytelenek elbocsátani.

— Vízrebocsátott torpedóhajó. Fiuméből jelentik: A hadvezetőség annak idején — mint ismeretes — a Ganz-Danubius hajógyárnál — többek között — 16 torpedónaszádót is rendelt. A torpedónaszádókat a gyár porterei telepén építik, ahol ma bocsátották vízre a kilencediket. A vízrebocsátásnál a tengerészeti hatóság „Vontató” nevű gőzöse segédkezett.

— Meghívás. Az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület május 15-én, szombaton délután 4 órakor — a városháza tanácstermében — tartja rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja özv. Hauser Károlyné, egyes. elnök.

— Földöntúli hatalmak. (Cera Andra film az Urániában.) A színház ma egy közkedvált start léptet fel műsora keretében. Fern Andra, a feketehajú, lázas szemű szépség fog egy igazán neki való szerepben: egy holdkóros leány személyesítőjeként szerepelni. A művésznő egész egyénisége, az álmatag szemek kifejezése, a madonnaszerű arc predesztinálják ilyen különleges feladatok megoldására és szédületesen tökéletes az, amit szerepében kibor. A beteg leány éjjeli rohamában a legsúlyosabb helyzetek elé állítja hozzátartozóit és nem egyszer a büntető bíróságnak is ad dolgot, ártatlan embereket kevervén gyanuba. Csak az igazi tért megjelenése, bár szenvedések árán képes annyira lenyűgözni a beteges hajlamot, hogy egy boldog házasság reménye dereng fel. Amit a képen látunk, az ragyogó szép, művészi és tökéletes. — *Za la Morte világszenzáció az Urániában.* 5

— Miért gomba a meleg eső után, úgy bukannak fél most új „sütőporpreparátumok”, amelyek lehetőleg megtevesztően utánozzák az iamert védjegyeket és még attól sem riadnak vissza, hogy más cégek kipróbált receptjeit szó szerint közöljék zsákocskájuk hátsó oldalán. Azok a háziasszonyok, akik ezeket a sütőporokat kipróbálták, mindenesetre kimondták már ítéletüket is róluk. A legtöbb gyártmány értéktelen, célszerűtlen összeállítású és egyenesen azt idézi elő, hogy a velük készített ételek rosszul sikerülnek; ugynevezett hadiliszt gyanánt teljesen használhatatlanok. Minden háziasszonynak saját érdekében legsürgősebben azt tanácsoljuk, hogy a milliószor bevált „dr. Oetker Bakin-sütőporát” vagy „dr. Crato Treff sütőporát” kérje és utáztatokat utasítson vissza. 8902

— Jó szívarkahüvelyek Kerpelnél.

— Ritka bélyegek nagy választékban Kerpelnél.

— Fischer Simon nagyáruházának rövid kivonata a pünkösdi sasionra, u. m.: fu és leánykák részére csinos ruháskák, nyári szalma és vászon kalapok, szép svetterek és wokerlik, finom női cérna-harisnyák már 1 koronától, szép nyári női keztyük és selyem-arnyók, férfi lüster-sapkák és számtalan itt fel nem sorolható tárgyak. Mindenkinek érdekében áll a Fischer áruházat fel keresni a Szabadság-terren. Fénykép kedvezmény. 227

LEGUJABB.

— Érkezett éjjel 3 órakor.
(Táviroda, cenzurázva.)

Milano. Az olasz szociálisták határozat javaslatot fogadtak el, amelyet a május 20-iki kamaraiülésnek előterjesztenek és a melyben fegyveres semlegesség fentartását követelik a békekötésig.

Lugano. A szociálista párt elhatározta, hogy a királytól kihallgatást kérnek, hogy személyesen meggyőzzék a királyt a békeszeretetről. Enrico Ferri szociálista vezér ma megjelent a király előtt.

Athén. Konstantin király melihártyagyulladásban megbetegedett.

Bécs. Galicia felszabadult részeibe Sambor, Drohobic, Krosno, Jaslo, Rzeszow, Sanok helységekbe visszatértek a tisztviselők. Limanova városa leégett.

Konstantinápoly. Az adgokok vesztése a Dardanelláknál 80.000 halott.

Megmentették a Rákóczi relikviákat.

(Vasskó János plébános rejtékhelyei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 14.

Május 25-ikétől május elsejéig volt orosz kézen Zboró. Hogy ezalatt mi mindent vittek véghez az oroszok, azt csak a romokból lehet látni. Az orosz lövészárk a legdélbb oldalon, Váralja községnél kezdődött. Itt minden a földdel egyenlő. Közvetlenül a község alatt húzódtott el a mi lövészárkunk is, helyenkint alig ötven méternyire megközelítve az ellenséges fedezéket. A városban nincsen egyetlen ép ház sem. Minden csupa rom, üszök és piszok. Az oroszok a lerombolt házakból mindent elcipeltek, a butorokat a lövészárkokban helyezték el és kényelmesen berendezkedtek. Valamennyi ajtó és ablak a lövészárkokban volt, ugyszintén az ágyak is, a fahérműkészletek is a Zborón talált és feltört ruhászekrényekből egészítették ki, hogy pedig a hosszú álló harc ne legyen minden szórakozás nélkül, elcipelték az esperes harmonikáját is, amelyet azonban sértetlenül hagytak. A városban a legteljesebb vandalizmust vittek véghez, voltak azonban becsületos tolvajok is. Például Linszky Károly erdőtanácsos házából az oroszok még az első inváziójuk alkalmával elvitték az ózaggancs gyűjteményét, most pedig az aggancsok helyére — két 1848-iki csataképet akasztottak fel.

Zboró egész gabonakészletét elvitték az oroszok s ami élelmiszert találtak, mind föl-ették. A plébánia épületét keresztül-kasul szag-

Május hó 16., 17. és 18-án vasárnap, hétfőn és kedden kerül bemutatásra az APOLLO színházban A világ leghatalmasabb filmalkotása

Excelsior

nagy balett. A világhírű milanói Scala-színház előadásában.

271

gatták a gránátok, az iskola szitává van lőve nemkülönben a paplak is, de csodálatosképen a híres sbordi hárszék a kamencopatakmenti gróf Szirmay-kastélyban — és volt egykor Rákóczi Ferenc híres kastélya — csak keveset szenvedtek az égyattásban. Mind a száz hársfa áll, csak a koronájuk viharvart.

A Rákóczi-kastélyt és az udvari templomot számtalan gránát érte, a templom tetője beomlott, az udvaron hatalmas gránátgödrök s amíg az idő vasoga nem tudott ártani a történelmi emlékeknek, azt most a gránátok csinálták meg.

Vasskó János eszperesplébános volt az első, aki az oroszok futása után elúsztatott Zboróra. Az iszonyu látvány könnyeket csalt a szemébe, reverendájában futott végig a romhalmazokon és első útja a plébánia-templomhoz vezette, ahol a Rákóczi műkincseket elrejtette. Zborón még ma is veszélyes a tartózkodás, mert számtalan fal nem robbant akna van az utcákon.

A templom 1555-ben épült, Rákóczi Zsigmond építtette és egyike az ország legbecesebb építészeti relikviáinak. Ebben a templomban, Szent Antal képe mögé, a falba bemenve, rejtette el Vasskó eszperes a műkincseket. Az oroszok, bár mindent felcaltak, erről a rejtékhelyről nem tudtak és így megkerült a többi közt Rákóczi Erzsébet 1691-ből származó szentségtartója, amely gyönyörű augsburgi ötvösmunka, Rákóczi Pál gróf 1622-ben készült „kapi” kelyhe és a többi finom ötvösmunkájú kelyh. Rákóczi László keresztjét, amellyel II. Rákóczi Ferenc hamvait a kassai dómba kísérte Fischer-Colbrie püspök, szintén sérteletlenül találták meg. A többi ereklya, amely a Rákóczi-kastélyban volt elhelyezve, az oltárköbe volt elrejtve és ezeket sem bántották az oroszok.

Tízennyolc gránát érte a templomot, de annál több a tönköt, míg a boltozatot két lövés lyukasította át. Egy gránát a reneszánszstílusú, 1645-ből való főoltár fölött repült el, egy másik a Rákóczi Julia baptisziórium felett és nagy károkat okozott a történelmi emlékműben.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi május 15-én:

Berky Lili felléptével:
Az erdészlény,
Operetta.

Kazdets este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Repszeg községben, közvetlenül a vasuti állomás mellett 300 kis hold, kukorica vetésre is alkalmas föld haszonbérbe adandó. Felvilágosítást ad: Dr. Czédly ügyvédi irodája. Arad. 1915

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak: testületeknek és egyeseknek, akik bennünket oly nagyon korán elhunyt mindentünknek

Szabados Béla

főhadnagynak

halála felett érzett lesújtó bánatunkban részvétnyilatkozatukkal felkerestek és ezzel szívünk kimondhatatlan fájdalomát enyhíteni igyekezték, ezután mondunk forró köszönetet. 1788

Arad, 1915. május 15-én.

A gyászoló család.

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsédének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában József főherceg-ut 22.

Millió

ember hasznája

Könnyű

rekedtség, herud, elnyilkásodás törökherud, fullasztó és gyorsan köhögés ellen a

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjeggyel”

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Szokoly Sándor, Hajós Arpád, Guteri Fülöp, Kelemen, Breuer Fülöp, Rung Lajos, Rozsnyai Mátyas, Vojtek László, Krebs Géza, Berger Gyula, Vajdás György, Hebs Vilmos, Góts Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerészek, Vojtek és Wenz drogeria, Hanzs Nester drogeria, Török A. és Társa „Angyal” drogeria Arad, Stodolai Dező gyógyszerész Ujvárad, Zombory János gyógyszerész Ujvárad, Adler Lajos Gyula gyógyszerész M. Pácska, Ors Hozó Pankov, Tóthert Károly gyógyszerész Elek, Krausz Elemér gyógyszerész Gyöngyös, Zsigmondovics Géza László gyógyszerész Lippa, Székely Zoltán gyógyszerész Csérmén, Bauer Károly gyógyszerész Kevermes, Rozina János gysz. U-Pácska.

Algyógy gyógyfürdő

vendéglő és kávéháza

berendezéssel együtt bérbeadó

szakértővel bíró vendéglősnék. szerény bérfizetés mellett. Cautio 1000 korona szükségeltetik.

Fried Ekeles fűrdőtulajdonos, Algyógy (Hunyadmegye.)

1762

„Sanitas” szanatorium

szikális-dietetikai gyógyintézet és üdülőgöthon Versecen (Délmagyarország.)

Vezető orvos: Méhes Lajos dr.

As intézet külföldi minta szerint újonnan épült és modernül be van rendezve. Egyéni gyógykezelés Lahman dr. rendszere szerint. Fény-, lég- és napfürdők, vizikurák, gyógygymnasztika, massage, villamos alkalmazások, gyógyszeres fürdők, különleges diéták és szálló kurák.

A „Sanitas” gyógyintézetben felvételtnek úgy üdülésre szorulóknak, mint-átlalt betegségekben szenvedők, fertőző betegségekben szenvedők és elmebetegnek, azonban felvételt nem nyerne.

A „Sanitas” gyógyintézetbeni kezelés különösen a következő betegségek-nél van javulva:

Mindenféle idegbajok, a légző szervek bántalmak, szív- és vérkeringési bajok, emésztő szervek, vese-, hólyag- és húgyvese betegségek, sápkór és vészegénység, köszvény- és csusz-, csont- és izületi bajok, malária, ugyszintén a különféle női betegségeknél.

Az intézet a hegyek alján fekszik, a parkban légkanyibókkal bir és egész éven át nyitva.

Mérsékelt árak. Pótidény májustól októberig. Prospektus kívánatra.

1739

2236—1915.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy 1. évi május hó 15-től a liszt árak 100 kilogrammonként számítva következők:

1. Buzából készült finom tészta-
liszt 78.40 K.
2. Főzöliszt 50% buza, 50%
árpából 52.92 K.
3. Főzöliszt 50% buza, 50%
tengeriből 52.70 K.
4. Kenyérliszt 20% buza, 30%
árpa, 50% tengeri 41.64 K.
5. Kenyérliszt 30% sima őrlésű
buza, 20% árpa, 50% tengeri-
ből 42.71 K.
6. Kenyérliszt 30% rozs, 20%
árpa, 50% tengeriből 41.31 K.

Arad, 1915. május 8.

A városi tanács.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József
villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

vételétől számított 8 nap alatt, tartosít megkérzeni, a 30 nap alatt befejezni, kivéve a jelenlegi hűtőkamrában eszközöndő átalakításokat, melyek 1. évi október hó folyamán létesítendőek.

6. Fenntartjuk azon jogot, hogy a fentebb említett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhassunk.

7. Az ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

8. Ha vállalkozó a szállítási feltételeknek részben vagy egészben eleget nem tenne, jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkákat kárára és veszélyére mással végeztetni.

9. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

10. A versenytárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával vesszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

11. Az ajánlatok felett Arad sz. kir. város tanácsa dönt.

12. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszünk, nemkülönben pótajánlatokat sem.

Arad, 1915. május hó 8.

A gazdasági szék.

3153—1915. pm.

Hirdetmény.

A háború következtében természetesen előállott kézi és iga-
erőhiány fokozottabb mértékben teszi szükségessé, a mezőgazdasági
gépek használatát. Minthogy azonban ezek üzeme lehetőleg szakszerű
kezelést igényel, ami pedig sok helyet a gépészek hadbavonulása foly-
tán nem biztosítható, a kereskedelemügyi miniszter ur intézkedett,
hogy az aratás és cséplési gépmunkálatokhoz lehetőleg megfelelő
számu szakképzett gépész álljon rendelkezésre. E célból utasította a
kassai és szegedi felső ipariskolát, valamint a győri, kolozsvári, ma-
rosvásárhelyi és tomasvári fa- és fémipari szakiskolát és a pécsi és
pozsonyi fémiparszakiskolák igazgatóságait, hogy a felső ipariskola
III. éves, a szakiskolák III—IV. éves komolyabb gondolkodású, éret-
tebb tanulóit az egyszerű gabonaarató, marokrakó, arató és kévektő-
arató gépek működésével, szerelésével, kezelésével, elméletileg és gy-
akorlatilag ismertessék meg és ezen gépeken előfordulható hibák kij-
vitásában gyakorolja be. Továbbá intézkedett, hogy a cséplési mun-
kához szükséges gépkezelő személyzet kiképzése céljából a fentiekben
megnevezett ipar oktatási intézeteknél, továbbá a budapesti állami
felsőipariskolánál, valamint a debreceni és miskolci fémipar és a
brassói faipari szakiskolánál is azon esetben, ha 15 jelentkező akad,
folyó évi április—július hónapokban 144 elméleti, és 60 gyakorlati
tanórával, összevont gőzkazánfűtől, locomobil és cséplőgépkezelői tan-
folyamot szerveztessenek, amelyre a szabályzattól eltérően kivétele-
sen a 16-ik életévüket betöltött ifjak is felvehetőek.

A szóban forgó utóbb jelzett gépkezelői tanfolyamokra a gazda-
közönség figyelmét felhívom azzal, hogy a tanfolyamokon való rész-
vétellel, valamint az ott kiképzendő gépkezelőnek alkalmaztatására
vonatkozólag, esetleg a szükséges tájékoztatásokért forduljanak köz-
vetlenül a jelzett iparoktatási intézetek igazgatóságához.

Arad, 1915. május 10.

Varjassy,
polgármester.**Alföldi Első Gazdasági Vasut Részvénytársaság.**

3815/1915.

Meghívás.

Az „Alföldi Első Gazdasági Vasut Részvénytársaság“

XXI. rendes évi közgyűlésére,

mely 1915. évi május hó 30-án délelőtt 10 órakor Ara-
don, az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak székházának üléster-
mében (József főherceg-ut 22. szám, II. emelet) fog megtartatni.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1914. évi üzletről és a társaság ügyeiről.
2. Felügyelő-bizottság jelentése és ezzel kapcsolatban az igazga-
tóság által előterjesztett 1914. évi mérleg megállapítása, valamint az
igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása tár-
gyában határozathozatal.
3. Az igazgatóság jelentése a kibocsátandó elsőbbségi részvény-
tíze jegyzéséről.
4. Az alapszabályok 37-ik §-a értelmében kilépő 2 és időközben
elhunyt 1, összesen tehát 3 igazgatósági tag helyeinek választás utján
teendő betöltése.
5. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása.

Megjegyzés. Minden részvény egy szavazatra jogosít. A részvényekről
szóló letéti jegyek folyó évi május hó 26-ik napjának déli 12 órájáig Ara-
don, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál, továbbá Makón ezen ta-
karékpénztár fiókjánál és Békéscsabán a Békéscsabai takarékpénztár
egyesületnél letendőek, hol azokról megfelelő elismervények fognak kiadatni.
Varmegyék, városok és községek mint erkölcsi testületek a birtokukban lévő
részvényeket az illetékes kir. adóhivatalok, illetve városi és községi pénztár-
aknál is letéthetik, az erről szóló hivatalos elismervények azonban legalább
három nappal a közgyűlés megtartása előtt, az ekként bejelentett részvények
mennyiségének a részvényletéti jegyzékbe való felvehetőse céljából az Arad-
Csanádi Gazdasági Takarékpénztárhoz Aradra beküldendőek.

Arad, 1915. május hóban.

1783

Az igazgatóság.

296—1915. g. sz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir város gazdasági széke a vágóhídon létesítendő hűtő
berendezéssel kapcsolatos föld, kőműves, csatorna készítési és parafakő
szigetelési munkák biztosítása iránt 1. évi május hó 28-án d. e. 10
órákor a gazdasági tanácsnok hivatalos helyiségében zárt írásbeli
versenytárgyalást tart.

1. A versenytárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, aki
ipara gyakorlására engedéllyel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő
munkálatok teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek
ajánlatukban ily képesítéssel hűvő megbízottat megnevezni és képesi-
tését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad sz. kir. város
közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbí-
zatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával ig-
azolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban egy koronás bélyeggel
ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be.

Az elkészített vagy szabálytalan ajánlatot nem vesszük figyelembe.

3. A kiírásra vonatkozó költségvetés, műszaki feltétel, valamint
ajánlati úrlap a városi mérnöki hivatalnál 5 koronáért, a tervek külön
5 koronáért, a hivatalos órán belül szerezhetők meg.

4. Az ajánlatához 5% bányapénznek a városi pénztárba való leté-
telét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkát elvállaló vállalkozó a munkát a megbízatás kézhez-

**A szépségápolás titka a használandó
szépítőszerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt**

**Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.**

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fill-
lér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelge alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

LEVELEZÉS.

Kiadóhivatalunkba

következő jellegű levelek érkeztek:

- „Tisztviselő“
- „Világos“
- „Rózsika“
- „Próba“
- „Páratlan“
- „Magányos“
- „Téli esték“
- „Elvált asszony“
- „Szalmaösvégy“
- „Komoly“
- „Zalány“
- „Unalom“
- „Boldog jövő“
- „Kürtartó“
- „Unatkozunk“
- „Tiszta“
- „Ibolya“
- „Öszinte“
- „Szobainas“
- „Unalmas egyedül“
- „Lakás“

ALKALMAZÁST NYER.

Egy hadmentes borbélysegéd felvétetik fix fizetéssel. Cím a kiadóhivatalban. 1776

Fűszerkereskedő segéd felvétetik. Ajánlkozni lehet Färber Lajos cégnél, Arad. 1780

Csomagoló és kiszolgáló leány felvétetik. Vojtek és Weisz. 1877

Deutsches Fräulein für Nachmittags Stunden wird gesucht zu grössere Mädchen Übung der Sprache. Adresse in der Administration. 1778

Kiszolgáló leány rőfös szakmában jártas, azonnalra kerestetik. Írásbeli ajánlatok Grosz Izsák rőfös- és divatkereskedőhöz Battonya küldendők. 1764

ALKALMAZÁST KERES.

Középkorú intelligens nő, ki úgy a főző, mint a háztartás minden ágában a lehető legnagyobb jártassággal bír, gazdasszonynak ajánlkozok. Vidékre legszívesebben megy. Több éves kitűnő bizonyítvánnyal. Szíves megkereséseket „Szorgalmas“ jelge alatt a kiadóhivatalba. 1777

Ügyes,

jó bizonyítványokkal rendelkező főzőnő jobb úri háshoz ajánlkozok. Cím Perényi-utca 4. sz. 1779

Fűszerkereskedő segéd

alkalmazást keres azonnalra. Szíves ajánlatokat „Szerény E. Z.“ alatt a kiadóhivatalba. 1748

Mérlegképes könyvelő,

perfekt magyar-német levelező, minden írodai munkában önálló, felső kereskedelmi iskolából érettségizett, 28 éves nőtlen, hadmentes fiatalember megfelelő átlást vállalna. 10 éves kereskedői praxisa, jó megjelenése van. Megkereséseket a kiadóhivatal „Országos irodaerő“ jellegével továbbít. 1750

Hadmentes

megbízható egyén bármily állásra ajánlkozok. Cím Scharfstein, Bercsényi Miklós-u. (Derecsye-ház.) 1756

LAKÁST KERESNEK.

Külön bejárattal

modern berendezésű két szobás lakás a belváros területén konyahasználattal, esetleg kerttel kerestetik. Ajánlatok a Fehér Kereszt szálloda irodájába kérelnék. 1766

KIADÓ LAKÁS.

Háztulajdonosok

b. figyelmébe. Kiadó lakások bejelentését csekély díj mellett elfogad a Lakásnyilvántartási Iroda Deák Ferenc-utca 8. Telefon 816. szám. 1784

Butorozott szobákat

csekély díjazás mellett ajánl a Lakásnyilvántartási Iroda. 1785

5 és 6 szobás

modern lakásokat azonnalra, augusztusra, novemberre ajánl a Lakásnyilvántartási Iroda. 1786

2, 3 és 5 szobás

utcai lakás kiadó Aulich Lajos-utca 15. szám azonnal, esetleg augusztusra. 1770

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Megvételre kerestetik

2 darab használt jókarban levő ruhaszekrény. Szent István-utca 2. szám alatt. 1782

Házbérlőknyvek

célszerű beosztással Pichler Sándor papír és írószerszámkereskedésében Arad Szahadság-tér 1. Telefon 808. 781

Eladók:

1 homokfutó, 1 hintó s mindenféle gazdasági felszerelések. Bővebbet Arad, Verbos-iroda. 1702

Ajánlok

prima raffiát legolcsóbban Roth József, Eötvös-utca 3. Telefon 68. 1706

ÜZLETEK.

Régi jömenetelő

köser vendéglő visszavonulás miatt, könnyű feltételek mellett, eladó. Bővebbet Csitrom, Szent Pál-utca 2. sz. 1778

Andrássy-tér 8.

számu háiban egy kisebb üzemeltetési lehetőség — különösen dohánytösdének alkalmas — azonnaira kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

Zöld főzelékeket

minden minőségben és mennyiségben bárhova legutányosabb napi árak mellett szállítok utánvétellel

Káli Ferencz

koral főzelék- és gyümölcs-kivitelű üzlete

Arad, Asztalos Sándor-utca.

Vidéki megbízásokat aznap elszállítok. 1708

308—1915. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az alsó és felső temetőnek, a Balta-mika és Józsa-rétnek részbeni szénakaszálása iránt folyó évi május hó 17-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli ajánlatokkal.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1915. évi május hó 10-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Veszek és eladok:

burgonyát.

babot,

szalonnát,

zsirt,

szappant

waggontélenkénti és más-másunkint. 1297

Kalmár Endre

Asztalos- és Chorin-u. sarok. Telefon 670.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít. 8361

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

304—1915. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke, az élővíz csatorna mindkét oldalán levő fűkaszás iránt, a Nagyváradi-utól a Probst téglatelepéig terjedő részre folyó évi május hó 17-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli ajánlatokkal.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1915. évi május hó 10-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Új női varroda!

Van szerencsém értesíteni az igen tisztelt hölgyközönséget, hogy

Arad, Ovár-utca 1. sz. alatt női varrodát nyitottam,

melyben a legdivatosabb kosztümök, utcai és bál ruhák, bluzok és otthoni pongyolák a legszolidabb árak mellett készülnek. — Gyászruhák a legrövidebb idő alatt. — Becses pártfogásukat kérve, maradok teljes tisztelettel

Májér Mór

női szabó 1781

Arad, Ovár-utca 1. sz.

305—1915. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a fertőtlenítő állomás létesítésével kapcsolatos mély kut készítése iránt f. év május hó 17-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 2464 korona. Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek, a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1915. május hó 10-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.